

บทที่ 3

ระบบกฎหมายมาตรฐานสำหรับสินค้าเครื่องสำอางกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ต่างประเทศกับประเทศไทย

ในบทนี้เป็นการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางซึ่งเป็นหัวข้อหลักที่ต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ และมาตรฐานเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) อีกทั้งกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคสินค้าเครื่องสำอางในประเทศไทย และหัวข้อหลักสุดท้ายวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางของสหภาพยุโรป อาเซียน และประเทศไทย เพื่อให้ทราบว่าในต่างประเทศนั้นมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางใดบ้างที่ประเทศไทยสามารถนำมาพัฒนา ปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับประเทศไทย

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาถึงมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ โดยศึกษากลุ่มมาตรฐานเครื่องสำอางของสหภาพยุโรป (EU) และมาตรฐานเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) รวมถึงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ

3.1.1 มาตรฐานเครื่องสำอางของสหภาพยุโรป (EU)

สหภาพยุโรป (European Union) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีพัฒนาการขึ้นมาอย่างรวดเร็วและมีความแข็งแกร่งมากที่สุดในโลกองค์การหนึ่งในยุคปัจจุบัน โดยมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปัจจุบันสหภาพยุโรปมีประเทศสมาชิก 28 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐออสเตรีย ราชอาณาจักรเบลเยียม สาธารณรัฐบัลแกเรีย สาธารณรัฐโครเอเชีย สาธารณรัฐไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก ราชอาณาจักรเดนมาร์ก สาธารณรัฐเอสโตเนีย สาธารณรัฐฟินแลนด์ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเฮลเลนิก ประเทศอิตาลี สาธารณรัฐไอร์แลนด์ สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐลัตเวีย สาธารณรัฐลิทัวเนีย ราชรัฐลักเซมเบิร์ก สาธารณรัฐมอลตา ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

สาธารณรัฐโปรแลนด์ สาธารณรัฐโปรตุเกส ประเทศโรมาเนีย สาธารณรัฐสโลวัก สาธารณรัฐสโลวีเนีย ราชอาณาจักรสเปน ราชอาณาจักรสวีเดน สหราชอาณาจักร หลักการสำคัญของการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป คือ การพัฒนา “ตลาดร่วมภายในสหภาพยุโรป” โดยมีการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ และเงินทุน ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องสำคัญ สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับสุขภาพของประชาชนในสหภาพ มากโดยได้ออกกฏระเบียบควบคุมเข้ม สินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งสินค้าอาหาร และสินค้าที่ใช้กับร่างกาย อย่างสินค้า Cosmetics เช่น เครื่องสำอางครีมทาผิว สบู่แชมพูสีย้อมผมและผลิตภัณฑ์อื่นๆ เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิวเป็นสินค้าส่งออกจากไทยมายังประเทศเยอรมนีที่สำคัญสินค้าหนึ่งในปี 2011 ไทยส่งออกสินค้าในหมวดนี้มายังเยอรมนีเป็นมูลค่า 5 ล้านเหรียญฯ และในระหว่างเดือน มกราคม-กรกฎาคม 2555 ไทยส่งออกสินค้าในหมวดมายังเยอรมนี 3.9 ล้านเหรียญฯ เพิ่มขึ้นจากช่วง เดียวกัน ของปี 2554 ร้อยละ 20.43 สินค้าในหมวดที่ส่งออกมายังประเทศเยอรมนีมาก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ รักษาผิวหน้า เครื่องสำอางแต่งหน้า หวีน้ำหอมและผลิตภัณฑ์แต่งผม

3.1.1.1 มาตรฐานส่วนประกอบของเครื่องสำอาง

กฎระเบียบเกี่ยวกับสินค้า Cosmetics ระหว่างปี 1976-2013 - (Council Directive 76/768/EEC) สหภาพยุโรปเริ่มออกกฏระเบียบควบคุมสินค้าสินค้าที่ใช้กับร่างกายตั้งแต่ปี 1976 เพื่อควบคุมคุณภาพ สินค้าที่ใช้กับร่างกาย โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) กฎระเบียบห้ามใช้สารเคมี 361 ชนิดที่มีอันตรายต่อสุขภาพ เช่น Bithionol, Dioxane, Tretamine และ Carbon tetrachloride

2) กฎระเบียบกำหนดปริมาณสารเคมีที่อนุญาตให้ใช้และข้อกำหนดในการใช้ใน ผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กำหนดให้ใช้ Boric Acid ได้ในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในช่องปากได้ในปริมาณ 0.5% ของ ส่วนประกอบทั้งหมดแต่ห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

3) กฎระเบียบเกี่ยวกับสีที่อนุญาตให้ใช้ เช่น E122 สำหรับสีแดง และ E131 สำหรับสี เขียว

4) กฎระเบียบว่าด้วยการทำฉลากบนกล่องและบรรจุภัณฑ์เช่นชื่อและที่อยู่ของบุคคล หรือผู้ผลิตที่มีถิ่นฐานอยู่ใน EU การระบุอายุการใช้งานหลังจากที่เปิดใช้จุดประสงค์ในการใช้งาน ฯลฯ

5) กฎระเบียบกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดของ ผลิตภัณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและควบคุมสินค้าอุปโภคบริโภค (Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit – BVL) ทราบ เมื่อนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศครั้งแรก

6) กฎระเบียบการห้ามนำเข้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ใช้สัตว์ในขั้นตอนการทดลอง รวมถึงการห้ามการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบที่ผ่านขั้นตอนการทดลองในสัตว์กฎระเบียบนี้ ได้ใช้ต่อกันมาและมีการปรับปรุงหลายครั้งแต่เนื้อหาหลักยังคงเดิมจนกระทั่งปี 2009 สหภาพยุโรปได้ ร่างกฎระเบียบใหม่และลงมติให้บังคับใช้กฎระเบียบใหม่นี้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2013

การนำเข้าสินค้าเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์สำหรับดูแลร่างกายนั้นในสหภาพยุโรปสินค้านี้ จะต้องได้มาตรฐานตามกฎระเบียบที่ระบุไว้ข้างต้น นอกจากนี้ ผู้นำเข้ายังต้องปฏิบัติตามขั้นตอน

(1) ผู้นำเข้าจะต้องแจ้งกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เรื่องการควบคุมสินค้าอาหารและ เครื่องสำอางในเขตที่ตั้งบริษัท ว่าสินค้าเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์สำหรับดูแลร่างกายที่นำเข้ามาผลิต ในประเทศใด สำหรับประเทศเยอรมนีจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแตกต่างกันในแต่ละรัฐ

(2) ผู้นำเข้าจะต้องแจ้งส่วนประกอบรายชื่อสารเคมีทั้งหมดที่ผสมอยู่ในสินค้า เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์สำหรับดูแลร่างกายกับสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและควบคุมสินค้า อุปโภคบริโภค (BVL) ซึ่งผู้ส่งออกสินค้าเพื่อมาจำหน่ายในประเทศเยอรมันนี้จะต้องสามารถให้ข้อมูล ของส่วนผสมที่ชัดเจนแก่ผู้นำเข้า และจะต้องศึกษากฎระเบียบเกี่ยวกับสารต้องห้ามต่าง ๆ ให้ดี เพราะ หากมีส่วนผสมของสารเคมีต้องห้ามจะไม่ได้รับอนุญาตให้นำสินค้าเข้ามาจำหน่ายในเยอรมันนี้และ สหภาพยุโรปได้

3.1.1 2 มาตรฐานฉลากและมาตรฐานบรรจุภัณฑ์

สหภาพยุโรปออกกฎหมายควบคุมการผลิต และการจัดการซากขยะบรรจุภัณฑ์มาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1994ระเบียบ 94/62/EC โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จาก บรรจุภัณฑ์ทุกชนิดผลิตภัณฑ์จากบ้านเรือน อุตสาหกรรม และการพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุใด กระดาษ บอร์ด แก้ว พลาสติก ไม้ โลหะ และซากบรรจุภัณฑ์ทุกชนิด ต่อมาระเบียบนี้ถูกทวนและปรับปรุงให้มีความเข้มงวดมากขึ้นโดยระเบียบ 2004/12/EC ซึ่งจะมีผลบังคับใช้แทนระเบียบ 94/62/EC ในประเด็น มาตรการป้องกัน (มาตรา 4) การเก็บคืนทรัพยากรและการรีไซเคิล (มาตรา 6) ตั้งแต่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2008 โดยประเทศสมาชิกต้องนำระเบียบนี้ไปแปลเป็นกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ หรือมาตรการ การบริหาร ที่จำเป็นภายในวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 2005 สารสำคัญของระเบียบสหภาพยุโรป ระเบียบบรรจุภัณฑ์ ฉบับใหม่ ซึ่งข้อกำหนดของระเบียบบรรจุภัณฑ์ฉบับใหม่มีกำหนดหลัก 2 ด้าน ดังนี้

1) บรรจุภัณฑ์ต้องปราศจากโลหะหนัก 4 ชนิด ได้แก่ ตะกั่ว (Pb) ปรอท (Hg) แคดเมียม (Cd) และโครเมียม เฮกซะวาเลนต์ (Cr+6) โดยยอมให้มี Pb, Hg, Cd, Cr+6 รวมกัน ในบรรจุภัณฑ์

หรือส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์ต้องไม่เกิน 100 ppm โดยน้ำหนัก ทั้งนี้ไม่รวมบรรจุภัณฑ์ที่วัสดุทั้งหมดทำจากแก้วคริสตัล ตะกั่ว

2) ข้อกำหนดเฉพาะสำหรับการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การผลิตและส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์ วัสดุน้ำหนักและปริมาตรให้เหลือค้ำที่สุดเท่าที่จำเป็นต่อความปลอดภัยและการบรรจุสินค้า และบรรจุภัณฑ์ควรเหมาะแก่การใช้ซ้ำและการนำทรัพยากรกลับคืนที่รวมถึงการรีไซเคิลการเผาสิ้นพลังงาน หรือการหมักเป็นปุ๋ย และเมื่อบรรจุภัณฑ์ถูกนำมาทิ้ง บรรจุภัณฑ์นั้นควรมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ผลิตในลักษณะที่ทำให้มีสารบวกรักษาที่ไม่พึงประสงค์ค้ำที่สุด ซึ่งการใช้ซ้ำบรรจุภัณฑ์ข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการใช้ สุขอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน และการดึงทรัพยากรกลับคืนเมื่อไม่สามารถใช้ต่อได้และกลายเป็นขยะ และการดึงทรัพยากรกลับคืนข้อกำหนดเกี่ยวกับการดึงทรัพยากรกลับคืนในรูปการรีไซเคิลวัสดุ การสิ้นพลังงาน การหมักปุ๋ยและบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ (Biodegradable)

การทำเครื่องหมาย ระเบียบบรรจุภัณฑ์กำหนดให้ทำเครื่องหมายระบุชนิดของวัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์ เพื่อช่วยในการจัดเก็บ – คัดแยก การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิลขยะบรรจุภัณฑ์ โดยมีมติคณะกรรมการที่ 97/129/EC กำหนดระบบบ่งชี้วัสดุที่ใช้ในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นระบบการใช้บ่งและชื่อของวัสดุ เช่น หมายเลข 1-19 สำหรับพลาสติก 20-39 สำหรับกระดาษ กระดาษลูกฟูก 40-49 สำหรับโลหะ (40 สำหรับเหล็ก 41 สำหรับอลูมิเนียม) 60-69 สำหรับสิ่งทอ 70-79 สำหรับแก้ว เป็นต้น

การกำหนดการด้านการจัดการซากบรรจุภัณฑ์ การนำทรัพยากรกลับคืนและการรีไซเคิลซึ่งระเบียบบรรจุภัณฑ์กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องจัดระบบสำหรับการรับคืน และ/หรือเก็บคืนซากบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว ในพรมแดนของตนโดยตั้งเป้าหมายขั้นต่ำในการนำทรัพยากรกลับคืน (Recovery) และการรีไซเคิล ส่วนความรับผิดชอบของผู้ผลิตแต่ละประเทศเลือกใช้ระบบใดในการบริหารจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ได้เป้าหมายที่กล่าวข้างต้นก็ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้ว เกือบทุกประเทศเลือกระบบที่ให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ประกอบการต้องมั่นใจได้ว่า ขยะบรรจุภัณฑ์ของตนจะถูกเก็บ คืนทรัพยากรและรีไซเคิล โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ 2 ทาง คือ การจัดตั้งระบบการจัดเก็บและการรีไซเคิลของตนเอง หรือการถ่ายโอนความรับผิดชอบไปยังหน่วยงานภายนอกโดยการเข้าร่วมแผนการรีไซเคิลในแต่ละประเทศซึ่งทางเลือกนี้จะทำได้ง่ายกว่า เพราะไม่ต้องคอยติดตามและตามเก็บบรรจุภัณฑ์ทั้งหมดที่เป็นของตนที่นำเข้าตลาด อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ที่จะนำเข้าตลาดสหภาพยุโรปต้องได้ตามข้อบังคับการ

ออกแบบโดยทั่วไปแล้ว ผู้ประกอบการมีทางเลือก 3 ทางในการแสดงการเป็นไปตามข้อกำหนด แต่ไม่
ว่าจะเลือกใช้ทางเลือกใด ผู้ประกอบการจะต้องเตรียมเอกสาร (Technical File) ไว้ให้พร้อมเพื่อแสดง
ต่อเจ้าหน้าที่กรณีร้องขอ

3.1.1.3 มาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องสำอาง

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายในแต่ละประเทศทั่วโลก
เพื่อควบคุมสินค้าให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ และมีสรรพคุณตามที่กล่าวอ้าง ฉะนั้นการนำผลิตภัณฑ์
เครื่องสำอางเข้ามาในเยอรมนีจึงจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนตามกฎหมายระเบียบการนำเข้าผลิตภัณฑ์
เครื่องสำอางของสหภาพยุโรป (อียู) เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอียูอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยสูงสุด
ของผู้บริโภคในทุกด้าน

สหภาพยุโรปภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการยุโรป ได้ออกกฎหมาย Directive
2003/15/EC ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2556 เพื่อแก้ไขกฎหมายเครื่องสำอางเดิม (Directive 76/768/EEC)
แต่ปัจจุบันกฎหมาย Directive 2003/15/EC ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น EU Cosmetics Regulations ซึ่งทุก
ประเทศสมาชิกอียูจะต้องปฏิบัติตามภายใต้มาตรฐานเดียวกันตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป
โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในอียูนั้นมีความปลอดภัยต่อ
ผู้บริโภคของสหภาพยุโรป

นิยามความหมายของคำว่า “เครื่องสำอาง” (Cosmetics) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสม
ของสารที่นำไปใช้สัมผัสกับ อวัยวะภายนอกของมนุษย์เช่น ผิวหนัง เส้นผม เล็บ ริมฝีปาก เป็นต้น หรือ
ใช้กับฟัน เชื้อช่องปาก มีจุดประสงค์เพื่อทำความสะอาด ให้กลิ่นหอม ระงับกลิ่นกาย เสริมความงาม
ให้ดูดียิ่งขึ้น ป้องกัน รักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี

กฎระเบียบพื้นฐานผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางใน EU

- 1) การปฏิบัติตามกฎระเบียบระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยจากการใช้
ผลิตภัณฑ์
- 2) กรรมวิธีการผลิตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตเครื่องสำอาง
(Good Manufacturing Practice: GMP) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บเอกสาร การควบคุมการผลิต
การควบคุมการจัดเก็บ การขนส่งผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินค้า เป็นต้น
- 3) การกำหนดแนวทางการจัดทำข้อมูลทางด้านวิชาการรายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product
Information File: PIF) ภายหลังจากวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์รอบสุดท้าย และพร้อมให้หน่วยงานที่กำกับ
ดูแลตรวจสอบได้

4) การประเมินความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นข้อมูลในภาคผนวก 1 (Annex I) ของ EU Cosmetics Regulations โดยสามารถตรวจสอบได้ที่ เว็บไซต์ http://ec.europa.eu/consumers/cosmetics/cosing/index.cfm?fuseaction=ref_data.annexes_v2

5) การควบคุมสารจำเพาะ

มีการระบุรายชื่อสารต้องห้ามในภาคผนวก (Annex II) สารที่กำหนดเงื่อนไขและปริมาณการใช้ (Annex III) สารย้อมสี (Annex IV) สารกันเสีย (Annex V) และสารกรองแสง UV หรือ UV-filters (Annex VI)

มีการห้ามใช้สารหรือส่วนประกอบที่ถูกจัดอยู่ในประเภทมีฤทธิ์ก่อมะเร็ง มีฤทธิ์ทางพันธุกรรม และก่อให้เกิดพิษ (CMR: Carcinogenic, Mutagenic, Reprotoxic)

6) การห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ หรือมีส่วนประกอบที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ และห้ามการทดลองผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง หรือส่วนประกอบเครื่องสำอางด้วยสัตว์

7) ข้อกำหนดการแสดงผล โดยข้อความบนฉลาก บรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อต้องระบุข้อมูลของผลิตภัณฑ์ด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน ง่ายต่อการอ่าน ภาษาที่ใช้บนฉลากควรเข้าใจง่ายและเหมาะสมบนผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องระบุข้อมูลดังนี้

ชื่อและที่อยู่ของผู้รับผิดชอบสินค้าในอียู

ประเทศต้นกำเนิดของสินค้าที่นำเข้า

ขนาดบรรจุ/ปริมาณสุทธิ

ระยะเวลาและวันหมดอายุสินค้า¹

3.1.1.4 มาตรการการคุ้มครองผู้บริโภค

สหภาพยุโรป (European Union) มีลักษณะดำเนินการในรูปแบบเหนือรัฐ (Supranational Method) โดยประเทศสมาชิกยินยอมถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้สถาบันของสหภาพยุโรป ส่งผลให้สถาบันของสหภาพยุโรปมีอำนาจในการตัดสินใจแทนประเทศสมาชิกในขอบเขตอำนาจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินการของสหภาพยุโรป (Treaty on the function of the European Union) และสนธิสัญญาว่าด้วยสหภาพยุโรป (Treaty on European Union) รวมถึงมีการ

¹ AR GROUP. (2555). *กฎระเบียบการนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในเยอรมนี*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [https://www.ar.co.th. \[2562, 1 เมษายน\]](https://www.ar.co.th. [2562, 1 เมษายน].).

ออกกฎหมายลำดับรองที่สำคัญอันมีผลผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม ได้แก่ “ข้อบังคับ” (Regulation) “ข้อกำหนด” (Directive) และ “คำตัดสิน” (Decision) โดยมีคณะกรรมการสหภาพยุโรป (European Commission) กำกับดูแลให้แต่ละประเทศสมาชิกปฏิบัติหน้าที่ตามสนธิสัญญาและกฎหมายอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปสหภาพยุโรปได้มีการจัดตั้งตลาดเดียว (Single Market) โดยเปิดให้สินค้าสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายในประเทศสมาชิกเช่นเดียวกับอาเซียน ซึ่งทางสหภาพยุโรปเองก็ได้เห็นถึงความสำคัญในการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคในการใช้สอยสินค้า โดยมีการออกข้อกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าขึ้นหลายฉบับ เช่น ความปลอดภัยของเล่นเด็ก (Directive 2009/48/EC) ความปลอดภัยของยา (Directive 93/42/EEC) เป็นต้น และได้ออกกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าขึ้นคือ “ข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า” (General Product Safety Directive 2001/95/EC) ทำหน้าที่เป็นกฎหมายกลางครอบคลุมทุกสินค้าอุตสาหกรรมในส่วน of สินค้าที่ไม่มีกฎหมายใดกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญคือการกำหนดให้ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการมีหน้าที่จะต้องร่วมมือกันในการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า และกำหนดหลักการความปลอดภัยของสินค้าทั่วไป (Safety requirement) ที่ว่าเฉพาะสินค้าที่ปลอดภัยเท่านั้นจึงจะวางจำหน่ายในท้องตลาดได้ โดยมีการกำหนดมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) มาตรการให้ข้อมูลสินค้า คือ กำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลสินค้าที่ชัดเจนและเพียงพอแก่ผู้บริโภคในการที่จะประเมินความเสี่ยงภัยของสินค้านั้นรวมถึงข้อมูลที่จำเป็นในการระบุตัวผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ในการติดตามสินค้า

2) มาตรการติดตามตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้า คือ กำหนดให้ทั้งผู้ประกอบการ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องคอยติดตามตรวจสอบให้มั่นใจอยู่เสมอว่าสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดเป็นสินค้าที่ปลอดภัยตามวิธีการที่เหมาะสม เช่น การเก็บตัวอย่างสินค้ามาทดสอบความปลอดภัย เป็นต้น

3) มาตรการแจ้งเตือนความปลอดภัยของสินค้า คือ กำหนดให้เมื่อทราบว่าสินค้าใดเป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงหรือเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยทั้งผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐมีหน้าที่จะต้องแจ้งเตือนให้สาธารณชนทราบโดยทันทีนอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการจัดตั้ง ระบบการแจ้งเตือนสินค้าไม่ปลอดภัยเร่งด่วนของประชาคม (Rapid Alert System for Non-Food Products) หรือ ที่รู้จักกันดีในชื่อ RAPEX ทำหน้าที่ประสานงานแจ้งเตือนสินค้าไม่ปลอดภัยให้ทุกประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปผ่านทางเว็บไซต์ RAPEX

4) มาตรการความร่วมมือด้านการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า คือ กำหนดให้ทั้งผู้ประกอบการและพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องร่วมมือกันในการดำเนินมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า รวมไปถึงความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศสมาชิกด้วยทั้งในด้านของการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการพัฒนาความรู้เทคโนโลยี เป็นต้น

5) มาตรการบังคับกรณีสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค คือ กำหนดให้ในกรณีที่พบว่า มีสินค้าที่มีความเสี่ยงหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยวางจำหน่ายในท้องตลาด จะต้องมีการเข้าจัดการโดยเร่งด่วน ได้แก่ การห้ามจำหน่ายสินค้าการจับเก็บสินค้าจากท้องตลาด และการเรียกคืนสินค้าจากผู้บริโภค ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นด้วย

6) มาตรการลงโทษทางอาญา คือ กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนในการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ที่จะต้องวางจำหน่ายเฉพาะสินค้าที่ปลอดภัยเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าในสหภาพยุโรปนี้บัญญัติขึ้นเป็นข้อกำหนด (Directive) จึงมีลักษณะกำหนดเป็นแนวทางให้แก่แต่ละประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปนำหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวไปอนุวัติการเป็นกฎหมายภายในของประเทศตนเอง ดังเช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนำไปอนุวัติการเป็นกฎหมายว่าด้วยการวางจำหน่ายสินค้า (Act on Making Product Available on The Market) หรือในสหราชอาณาจักรก็นำไปอนุวัติการเป็นกฎหมายภายในของตน คือ กฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า (The General Product Safety Regulations 2005) เป็นต้น²

3.1.1.5 มาตรฐานสารตกค้างขั้นต่ำ

สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับสุขภาพของประชาชนในสหภาพมากโดยได้ออกกฎระเบียบควบคุมเข้มสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งสินค้าอาหาร และสินค้าที่ใช้กับร่างกายอย่างสินค้า Cosmetics เช่น เครื่องสำอางครีมทาผิว สบู่แชมพูสีย้อมผม และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว เป็นสินค้าส่งออกจากประเทศไทยมายังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่สำคัญสินค้าหนึ่ง ในปี 2011 ประเทศไทยส่งออกสินค้าในหมวดนี้มายังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นมูลค่า 5 ล้านเหรียญฯ และในระหว่างเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2555 ประเทศไทยส่งออกสินค้าในหมวดมายังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 3.9 ล้านเหรียญฯ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2554 ร้อยละ 20.43 สินค้า

² วิชาญ แก้วจงประสิทธิ์. (2562). “แนวทางในการมีกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าในอาเซียน: ศึกษาเปรียบเทียบสหภาพยุโรป.” *วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์*. 1(3). หน้า 35.

ในหมวดที่ส่งออกมายังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาก ได้แก่ผลิตภัณฑ์รักษาผิวหน้าเครื่องสำอาง แต่งหน้า หวีน้ำหอม และผลิตภัณฑ์แต่งผม

Regulation (EC) No. 1223/2003 ได้ให้คำจำกัดความของเครื่องสำอาง ไว้ว่า “ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง” หมายถึง สารใด ๆ หรือส่วนผสมตั้งใจที่จะใช้กับร่างกายภายนอกของมนุษย์ เช่นหนังกำพร้าระบบผม เล็บ ริมฝีปาก และอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหรือกับฟันและเยื่อเมือกในช่องปากหรือส่วนใหญ่ในการทำความสะดวกร่างกายของมนุษย์ ทำให้อยู่ในสภาพดีหรือแก้ไขกลิ่นกาย “สาร” หมายถึง องค์ประกอบทางเคมีและสารประกอบจะต้องอยู่ในสภาพธรรมชาติหรือที่ได้จากกระบวนการผลิตใด ๆ รวมทั้งสารเติมแต่งที่จำเป็นเพื่อรักษาเสถียรภาพและความบริสุทธิ์ที่ได้มาจากกระบวนการที่ใช้ในการใด ๆ แต่ไม่รวมตัวสารละลายซึ่งอาจจะแยกออกจากกันได้โดยไม่ต้องมีผลกระทบของสารหรือการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของส่วนผสม

กฎระเบียบเกี่ยวกับสินค้า Cosmetics ระหว่างปี 1976-2013 - (Council Directive 76/768/EEC) สหภาพยุโรปเริ่มออกกฎระเบียบควบคุมสินค้าสินค้าที่ใช้กับร่างกายตั้งแต่ปี 1976 เพื่อควบคุมคุณภาพสินค้าที่ใช้กับร่างกาย โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) กฎระเบียบห้ามใช้สารเคมี 361 ชนิดที่มีอันตรายต่อสุขภาพ เช่น Bithionol, Dioxane, Tretamine และ Carbon tetrachloride

2) กฎระเบียบกำหนดปริมาณสารเคมีที่อนุญาตให้ใช้และข้อกำหนดในการใช้ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กำหนดให้ใช้ Boric Acid ได้ในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในช่องปากได้ในปริมาณ 0.5% ของส่วนประกอบทั้งหมด แต่ห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

3) กฎระเบียบเกี่ยวกับสีที่อนุญาตให้ใช้ เช่น E122 สำหรับสีแดง และ E131 สำหรับสีเขียว

4) กฎระเบียบว่าด้วยการทำฉลากบนกล่องและบรรจุภัณฑ์เช่นชื่อและที่อยู่ของบุคคลหรือผู้ผลิตที่มีฐานอยู่ใน EU การระบุอายุการใช้งานหลังจากที่เปิดใช้, จุดประสงค์ในการใช้งาน ฯลฯ

5) กฎระเบียบกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและควบคุมสินค้าอุปโภคบริโภค (Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit – BVL) ทราบ เมื่อนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศครั้งแรก

6) กฎระเบียบการห้ามนำเข้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ใช้สัตว์ในขั้นตอนการทดลอง รวมถึงการห้ามการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมที่ผ่านขั้นตอนการทดลองในสัตว์

กฎระเบียบนี้ได้ใช้ต่อกันมาและมีการปรับปรุงหลายครั้งแต่เนื้อหาหลักยังคงเดิม จนกระทั่งปี 2009 สหภาพยุโรปได้ร่างกฎระเบียบใหม่และลงมติให้บังคับใช้กฎระเบียบใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2013 กฎระเบียบใหม่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ Cosmetics บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2013 - Regulation No.1223/2009 กฎระเบียบใหม่เกี่ยวกับสินค้า Cosmetics คุ่มเข้มความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่กำหนดตามท้องตลาดมากขึ้น ทั้งยังกำหนดกำหนดนิยามของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบไว้อย่างชัดเจนมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) กฎระเบียบบัญญัตินิยามของสินค้า Cosmetics ไว้ว่า สินค้า Cosmetics คือ สารหรือสารประกอบที่ผลิตขึ้นสำหรับใช้กับร่างกายภายนอก กล่าวคือ ผิวหนัง เส้นผมและเส้นขน เล็บ หรือสารใช้ในช่องปากและฟัน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ Cosmetics ยังรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับทำความสะอาดร่างกายให้กลิ่นหอม ทำให้ลักษณะร่างกายภายนอกเปลี่ยนแปลงไป ป้องกันร่างกาย รักษาร่างกายให้อยู่ในสภาพที่ดี TTC Frankfurt รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อกลิ่น

(2) กฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมสินค้า โดยกำหนดให้แต่ละผลิตภัณฑ์ทุกผลิตภัณฑ์ต้องมีผู้รับผิดชอบ (Responsible Person) เพื่อรับผิดชอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ว่าจะต้องได้มาตรฐานตามที่กฎระเบียบกำหนดและต้องให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กับหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ หาก BVL ตรวจสอบสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ผู้รับผิดชอบ จะต้องสามารถให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่าผู้ผลิตสินค้าคือใครและมีสินค้าชนิดนี้จำหน่ายอยู่ที่ใดบ้าง ทั้งนี้ภายใต้กฎระเบียบใหม่นี้นอกจากจะบังคับให้ทุกผลิตภัณฑ์ต้องมีผู้รับผิดชอบแล้ว Distributors ของสินค้าจะต้องทราบข้อมูลว่าสินค้าที่ได้กระจายส่งไปนั้น มีการส่งต่อไปจำหน่ายในห้างร้านแห่งใดบ้างเช่นกัน กฎระเบียบนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถจำกัดสินค้าออกจากตลาดได้อย่างรวดเร็ว หากตรวจสอบสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานและเป็นอันตรายต่อสุขภาพเช่นเดียวกับกฎระเบียบเก่า กฎระเบียบนี้ได้กำหนดสารเคมีต่างๆที่ห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์โดยเพิ่มจากเดิมที่ห้ามใช้สารเคมี 361 ชนิดเป็น 1328 ชนิด (Annex 2) สารเคมีที่ใช้ได้ในจำนวนจำกัด (Annex 3) รายชื่อสีที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 4) รายชื่อสารกันบูดที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 5) และรายชื่อสารป้องกัน UV ที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 6) รายชื่อสีที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 4) รายชื่อสารกันบูดที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 5) และรายชื่อสารป้องกัน UV ที่อนุญาตให้ใช้ (Annex 6)³

³ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต. (2555). *กฎระเบียบสินค้า Cosmetics*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://ditp.go.th>. [2562, 1 เมษายน].

3.1.2 มาตรฐานเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive)

ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียนนั้นมีที่มาจากกรณีที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมกับประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ใน พ.ศ. 2541 เพื่อดำเนินการปรับกฎระเบียบเครื่องสำอางอาเซียนให้สอดคล้องกัน (ASEAN Harmonization of Cosmetic Regulation) และได้ร่วมลงนามในความตกลงว่าด้วยการปรับกฎระเบียบด้านเครื่องสำอางให้สอดคล้องกันของอาเซียน (Agreement on ASEAN Harmonized Cosmetic Regulatory Scheme) เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2546 ซึ่งความตกลงนี้ ประกอบด้วยแนวทาง 2 ประการ กล่าวคือ การยอมรับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในประเทศหนึ่ง ผู้ประกอบการสามารถนำผลิตภัณฑ์เข้าไปขายอีกประเทศหนึ่งได้ โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนซ้ำอีก ซึ่งขั้นตอนนี้จะดำเนินการตามความสมัครใจและความพร้อมของประเทศสมาชิก และความตกลงนี้จะสิ้นสภาพทันทีหลังจากมีการใช้บังคับความตกลง ASEAN Cosmetic Directive อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีประเทศไทยไม่ได้เข้าร่วมดำเนินการตามแนวทางนี้ และแนวทางการปรับระบบการกำกับดูแลเครื่องสำอางให้เป็นหนึ่งเดียวกันของอาเซียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าที่มิใช่ ภาษี (non tariff barrier) และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการกำกับดูแลให้เครื่องสำอางที่วางตลาดในอาเซียนมีความปลอดภัย และมีคุณภาพ รวมทั้งมีสรรพคุณตามที่กล่าวอ้างในเครื่องสำอางนั้น ทั้งนี้ประเทศสมาชิกต้องปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องสำอาง ให้เป็นการแจ้งรายละเอียดการผลิตหรือการนำเข้าเครื่องสำอางต่อหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลเครื่องสำอาง ก่อนที่เครื่องสำอางนั้นจะวางจำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยตกลงเข้าร่วมตามแนวทางนี้ โดย ASEAN Cosmetic Directive เริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 และมีระยะเวลาผ่อนปรนให้ประเทศที่ยังไม่มีความพร้อมอีก 36 เดือน ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยต้องดำเนินการตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive - ACD) ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง จึงต้องดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 ให้มีหลักการที่สอดคล้องกับหลักการตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน

3.1.2.1 มาตรฐานส่วนประกอบของเครื่องสำอาง

การควบคุมผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตาม Health Product Act 2007 กำหนดให้เครื่องสำอางเป็นผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้ บุคคลที่จะวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในตลาดภายในประเทศจะต้องแน่ใจว่าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางดังกล่าวมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเมื่อนำไปใช้ตามสภาพปกติและต้องไม่มีส่วนประกอบของสารต้องห้ามหรือสาร

ใด ๆ ที่ต้องห้ามมิให้ใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องสำอาง (Banned substance) หรือสารใด ๆ ที่ต้องจำกัดปริมาณการใช้ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (Restricted Substance) ตามรายชื่อที่กำหนดไว้ของ Health Products (Cosmetic Products-ASEAN Cosmetic Directive) Regulations 2007

ข้อกำหนดมาตรฐาน GMP ASEAN Cosmetic เครื่องสำอางได้กำหนดส่วนประกอบของวัตถุดิบและวัสดุบรรจุ (Starting Materials) ดังนี้

1) น้ำควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องน้ำ เนื่องจากน้ำเป็นวัตถุดิบที่สำคัญ อุปกรณ์การผลิตน้ำและระบบน้ำควรผลิตน้ำที่มีคุณภาพ ระบบน้ำควรมีการฆ่าเชื้อตามวิธีการปฏิบัติที่กำหนดไว้อย่างคือคุณภาพทางเคมีและจุลชีวของน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ควรได้รับการตรวจและติดตามอย่างสม่ำเสมอตามวิธีการปฏิบัติที่กำหนดไว้และเมื่อมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น ควรมีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง การเลือกวิธีการทำน้ำให้สะอาด เช่น การกำจัดไออน การกลั่น หรือการกรอง ขึ้นอยู่กับความต้องการของผลิตภัณฑ์การเก็บน้ำ และ การส่งจ่ายไปใช้งานต้องมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม

2) การทวนสอบวัตถุดิบและวัสดุบรรจุ

วัตถุดิบและวัสดุบรรจุทุกชนิดที่รับเข้ามา ควรตรวจสอบและทวนสอบว่าเป็นไปตามข้อกำหนดและสามารถตรวจสอบกลับไปถึงผลิตภัณฑ์ได้ตัวอย่างวัตถุดิบควรได้รับการตรวจสอบทางกายภาพว่าเป็นไปตามข้อกำหนดก่อนปล่อยผ่านไปใช้วัตถุดิบทุกชนิดควรมีฉลากที่ชัดเจน สินค้าทุกชนิดต้องสะอาดและมีการตรวจสอบสภาพความเหมาะสมของภาชนะหีบห่อเพื่อให้มั่นใจว่าอยู่ในสภาพดีไม่รั่วซึมหรือปิดไม่สนิท

3) วัตถุดิบและวัสดุบรรจุ ที่ตรวจสอบไม่ผ่านวัตถุดิบและวัสดุบรรจุ ที่ไม่ผ่านตามข้อกำหนดควรแยกเก็บและทำลายตามมาตรฐานวิธีการปฏิบัติ

4) ระบบเลขที่ครั้งที่ผลิต

ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปทุกรายการ ควรมีหมายเลขชี้บ่งการผลิตที่สามารถตรวจสอบประวัติย้อนกลับได้ระบบเลขที่ครั้งที่ผลิตควรเฉพาะเจาะจงสำหรับผลิตภัณฑ์ เลขที่ครั้งที่ผลิตแต่ละครั้งไม่ควรใช้สำหรับผลิตภัณฑ์เดียวกันเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนถ้าเป็นไปได้เลขที่ ครั้งที่ผลิตควรพิมพ์ไว้บนภาชนะบรรจุและกล่องนอกของผลิตภัณฑ์ ควรจัดให้มีการเก็บรักษายับันทิกของเลขที่ครั้งที่ผลิต

5) การชั่ง และการตวง วัด

การชั่ง ควรกระทำในพื้นที่ที่กำหนด โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการสอบเทียบแล้วและ ควรมีการบันทึกไว้เพื่อให้ตรวจสอบย้อนหลังได้

6) วิธีการปฏิบัติและ กระบวนการผลิต

วัตถุดิบและวัสดุบรรจุที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด ควรได้รับการอนุมัติตามข้อกำหนดวิธีการผลิตทุกขั้นตอน ควรปฏิบัติตามวิธีการปฏิบัติที่เขียนไว้ มีการควบคุมระหว่างกระบวนการผลิต และจัดบันทึกเครื่องสำอางการบรรจุ ควรมีการแสดงสถานะให้ชัดเจนจนกว่าจะได้รับอนุมัติจากฝ่ายควบคุมคุณภาพก่อนจึงจะนำไปบรรจุ และให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อปัญหาการปนเปื้อนในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต⁴

3.1.2.2 มาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องสำอาง

บทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) วางหลักเรื่องความปลอดภัยไว้ใน มาตรา 3 กำหนดให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในท้องตลาดต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ภายใต้สภาวะการใช้ตามปกติหรือที่พึงคาดหมายได้และเมื่อได้คำนึงถึงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์การแสดงผล คำแนะนำในการใช้ข้อความเกี่ยวกับคำเตือนตลอดจนข้อบ่งชี้อื่น ๆ หรือข้อมูลจากผู้ผลิตหรือตัวแทนตามกฎหมายของผู้ผลิต หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการวางผลิตภัณฑ์ในท้องตลาด กล่าวคือ สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในท้องตลาดจะต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพอนามัยของมนุษย์ภายใต้สภาวะการใช้ปกติหรือที่พึงคาดหมายได้อย่างมีเหตุผลเมื่อได้คำนึงถึงในรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์การแสดงผล คำแนะนำในการใช้และกำจัดออก (Disposal) ข้อความเกี่ยวกับคำเตือนตลอดจนข้อบ่งชี้อื่น ๆ หรือข้อมูลจากผู้ผลิตหรือตัวแทนตามกฎหมายของผู้ผลิตหรือบุคคลใดที่รับผิดชอบการวางผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดและข้อกำหนดในเรื่องคำเตือนเช่นว่าแล้วนั้นไม่ว่ากรณีใดต้องไม่มีกรายกเว้นให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในตามมาตรา 3 ของบทบัญญัตินี้

3.1.2.3 มาตรฐานฉลากและมาตรฐานบรรจุภัณฑ์

1) การแสดงผลฉลาก

บทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) มาตรา 6 กำหนดให้เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในประเทศสมาชิกต้องแสดงผลฉลากตามแนวทางการแสดงผลฉลากในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 2 เช่น แสดงชื่อของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และหน้าที่ของ

⁴ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2559). *ข้อกำหนดมาตรฐาน GMP เครื่องสำอาง Q Time Consulting Service Co.,Ltd.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.qtimeconsult.com. [2562, 1 เมษายน].

⁵ ศรีรัตน์ งามนิสัย. (2561). *หลักเกณฑ์การควบคุมผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน และกฎหมายเครื่องสำอางของสิงคโปร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 3.

เครื่องสำอางดังกล่าว วิธีการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง รายการสารทั้งหมดที่ใช้ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ประเทศผู้ผลิต ชื่อและที่อยู่ของบริษัทผู้ผลิต หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในตลาดภายในประเทศ ฯลฯ ขอความที่ใช้แสดงในฉลากต้องใช้ตัวอักษรที่มองเห็นได้ชัดเจน และอ่านได้ง่ายสำหรับข้อควรระวังเป็นพิเศษในการใช้เครื่องสำอางนั้นจะต้องปรากฏอยู่บนฉลากเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานฉลากและมาตรฐานบรรจุภัณฑ์ตามบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน ประเทศสมาชิกจึงต้องดำเนินการที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในประเทศสมาชิกมีแต่ผลิตภัณฑ์ที่มีการแสดงฉลากเป็นไปตามข้อกำหนดการแสดงฉลากเครื่องสำอางของอาเซียนและข้อความที่ใช้แสดงจะต้องใช้ตัวอักษรที่มองเห็นได้ชัดเจน และอ่านได้ง่ายในส่วนข้อควรระวังเป็นพิเศษในการใช้ที่ต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะที่ระบุไว้ในช่อง “เงื่อนไขการใช้และคำเตือนที่ต้องพิมพ์ไว้บนฉลาก” (“Conditions of Use and warnings which Must be Printed on the Label”) ของ Annexes III, IV, VI, VII และ VIII ต้องปรากฏอยู่บนฉลากเช่นเดียวกันนั้น จะต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับข้อควรระวังเป็นพิเศษด้วยและประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อให้มั่นใจได้ว่าฉลากของเครื่องสำอางที่จำหน่ายและการโฆษณาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีการแสดงชื่อผลิตภัณฑ์เครื่องหมายการค้ารูปภาพและเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์อื่นใดนั้น ไม่ถูกใช้เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะที่มีได้ในผลิตภัณฑ์เหล่านี้

2) การกล่าวอ้างสรรพคุณผลิตภัณฑ์

ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสรรพคุณผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่กล่าวอ้างนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดในแนวทางการกล่าวอ้างสรรพคุณเครื่องสำอางของอาเซียน (ASEAN Cosmetic Claims Guideline) โดยทั่วไปเรื่องของกล่าวอ้างสรรพคุณผลิตภัณฑ์จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของแต่ละประเทศ และเป็นกฎทั่วไปว่าการกล่าวอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจะต้องได้รับการพิสูจน์โดยมีหลักฐานสนับสนุนการกล่าวอ้างดังกล่าวและหรือ โดยสูตรหรือตำรับของเครื่องสำอางนั้น ๆ บริษัทหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการวางผลิตเครื่องสำอางในท้องตลาดจะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้บันทึกรายละเอียดหรือรูปแบบการวิจัยที่จัดทำขึ้นทางวิชาการหรือรายงานผลทางคลินิกที่จัดทำให้เป็นที่ยอมรับทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเหตุผลอันควรในการใช้รูปแบบการวิจัยดังกล่าวนี้ (มาตรา 7)

3) ข้อมูลผลิตภัณฑ์

บริษัทหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการวางผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในท้องตลาดจะต้องเก็บรักษาข้อมูลดังต่อไปนี้ในลักษณะที่พร้อมให้หน่วยงานที่กำกับดูแลของประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงได้ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในฉลากสอดคล้องกับมาตรา 6 ของบทบัญญัติฉบับนี้ (มาตรา 8)

(1) คุณภาพของผลิตภัณฑ์และปริมาณของสารทุกตัวที่ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ในกรณีที่มีนหอมเป็นส่วนผสมจะต้องแจ้งชื่อพร้อมเลขรหัสของสารที่ใช้เป็นส่วนผสมในน้ำหอมและข้อมูลของผู้จัดจำหน่ายน้ำหอมนั้น

(2) กระบวนการผลิตเป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่ดีในการผลิต (GMP) ที่ระบุไว้ใน ASEAN Guidelines for Cosmetic Good Manufacturing Practice บุคคลที่รับผิดชอบการผลิตหรือนำเข้าสู่ท้องตลาดต้องมีความรู้เพียงพอหรือประสบการณ์ในข้อกำหนดของกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของประเทศสมาชิกที่ผลิตหรือนำเข้า

(3) การประเมินความปลอดภัยต่อสวัสดิภาพอนามัยของมนุษย์ของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสารที่ใช้เป็นส่วนผสม โครงสร้างทางเคมีของผลิตภัณฑ์และระดับความเสี่ยงจากการใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้

(4) รายงานที่มีอยู่เกี่ยวกับอาการไม่พึงประสงค์ต่อสวัสดิภาพอนามัยของมนุษย์ซึ่งเกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและ

(5) รายงานที่สนับสนุนการกล่าวอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจะต้องมีพร้อมส่งมอบให้เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นไปตามที่กล่าวอ้างเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้การรักษาทางการแพทย์ได้ทันเวลาที่และเหมาะสมในกรณีที่เกิดอันตรายร้ายแรงประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้ส่งข้อมูลเกี่ยวกับสารที่ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่เหมาะสมและเพียงพอแก่หน่วยงานที่กำกับดูแลซึ่งต้องให้แน่ใจได้ว่าข้อมูลนี้จะถูกนำไปใช้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาเท่านั้น⁶

(6) รายงานที่สนับสนุนการกล่าวอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจะต้องมีพร้อมส่งมอบให้เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นไปตามที่กล่าวอ้างเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้การรักษาทางการแพทย์ได้ทันเวลาที่ และเหมาะสมในกรณีที่เกิดอันตรายร้ายแรงประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้ส่งข้อมูล

⁶ อัครเดช มณีภาค. (2558). *แนวทางการปฏิบัติกฎหมายเครื่องสำอางของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรคดีบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 163-164.

เกี่ยวกับสารที่ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่เหมาะสมและเพียงพอแก่หน่วยงานที่กำลังกับดูแลซึ่งต้องให้ความสนใจได้ว่าข้อมูลนี้จะถูกนำไปใช้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาเท่านั้น

3.1.2.4 มาตรการการคุ้มครองผู้บริโภค

ในปีพ.ศ. 2568 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (The ASEAN Economic Community: AEC) มีความมุ่งหวังที่จะบูรณาการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยการให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีตลอดจนมีเป้าหมายที่จะทำให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของประชาคม

อย่างไรก็ตาม การที่อาเซียนจะเป็นประชาคมที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจ และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางของประชาคมได้ดังเจตนารมณ์นั้น ย่อมจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคเนื่องจากอาเซียนเป็นตลาดธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีผู้บริโภคกว่า 600 ล้านคน การเพิ่มขึ้นของอำนาจตัดสินใจในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในปัจจุบันส่งผลให้อาเซียนกลายเป็นภาพสะท้อนการเติบโตของตลาดธุรกิจสินค้าและบริการ ดังนั้น นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและเป็นหลักประกันให้กับผู้บริโภค ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญที่จะตอบสนองต่อความท้าทายทางเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ที่อาเซียนอาจจะต้องเผชิญต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศผ่านเทคโนโลยีอันเป็นผลมาจากกระบวนการโลกาภิวัตน์และการพัฒนานวัตกรรมในขั้นสูง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ประเทศสมาชิกต้องหาวิธีการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์สูงสุดให้กับผู้บริโภค

1) ความหมายของการคุ้มครองผู้บริโภค

การคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection) เป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและรักษาผลประโยชน์ทางการเงินของผู้บริโภค รวมไปถึงการที่ผู้บริโภคจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าและบริการ อย่างไรก็ตามระบบคุ้มครองผู้บริโภคอาจประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ ซึ่งรวมถึงกฎหมายผู้บริโภค กฎเกณฑ์และข้อบังคับซึ่งมีผลเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภค สถาบันที่บังคับใช้กฎหมายซึ่งอาจเป็นองค์กรที่มีใ้ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล แต่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคอีกด้วย

2) ความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค

การแข่งขันทางการตลาด ผู้บริโภคแต่ละรายมีความสำคัญในฐานะของผู้มีอำนาจตัดสินใจในการซื้อ ซึ่งอำนาจซื้อของผู้บริโภคทำให้ผู้ผลิตจะต้องใช้เทคนิคและกลยุทธ์ส่งเสริมการขาย เพื่อเพิ่มยอดขายและฐานลูกค้า (ผู้บริโภค) โดยทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจด้วยการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความพึงพอใจของลูกค้า (ผู้บริโภค) เป็นหัวใจสำคัญของการค้าและการบริการ หากว่าผู้บริโภคไม่ได้รับความพึงพอใจจากสินค้าหรือบริการของผู้ผลิตรายใดก็ย่อมที่จะเปลี่ยนไปซื้อสินค้าหรือใช้บริการของผู้ผลิตรายอื่น เนื่องจากสินค้าทดแทนกัน (substitutable goods) มีราคาอยู่ในระดับที่ลูกค้าสามารถยอมรับได้และสามารถเลือกซื้อได้อย่างสะดวก ดังนั้น การแข่งขันทางการตลาดของผู้ผลิตจึงส่งผลให้ผู้บริโภคยอมที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการที่ดีและมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามการได้การแข่งขันกันของผู้ผลิตควรที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ไม่ควรที่จะแข่งขันกันจนทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบและสูญเสียผลประโยชน์มากเกินไป โดยเฉพาะการแข่งขันกันในเรื่องของราคาสินค้าด้วยการเสนอขายสินค้าที่มีคุณภาพต่างในราคาถูกลงโดยหลอกลวงผู้บริโภคว่าสินค้าที่เสนอนั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีการกระทำดังกล่าวย่อมทำให้ผู้บริโภคไม่ทราบภาวะของตลาด และความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่างได้อย่างถูกต้องซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินที่ต้องสูญเสียไป ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าแทรกแซงด้วยการสร้างมาตรการเพื่อป้องกันผู้บริโภคจากพฤติกรรมที่ฉ้อฉลของผู้ผลิตผ่านการกำหนดนโยบายและระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคมากที่สุด

3) อาเซียนกับการสร้างความร่วมมือด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

3.1) คณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค (The ASEAN Committee on Consumer Protection: ACCP) คณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคมีบทบาทในการสร้างมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค รวมไปถึงกฎหมาย หลักเกณฑ์และนโยบายให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของผู้บริโภค กลไกการแก้ไขและเยียวยาปัญหาของผู้บริโภค และเสริมสร้างจิตความสามารถของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนอยู่ในยุทธศาสตร์ภายใต้พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558 - 2568 และแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2559 – 2568 (The ASEAN Strategic Plan in Consumer Protection 2016 – 2025: ASAPCP) ทั้งนี้ การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของคณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนี้

(1) ติดตามข้อมูลกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิก 9 ประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ในขณะที่ประเทศกัมพูชาอยู่ในระหว่างการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

(2) เปิดตัวเว็บไซต์คุ้มครองผู้บริโภคอาเซียน ในปี พ.ศ. 2555

(3) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิก

(4) จัดการประชุมอาเซียนว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค

(5) ปรับใช้หลักการคุ้มครองผู้บริโภคขั้นสูงของอาเซียน (ASEAN High – Level Principles on Consumer Protection) ในปี พ.ศ. 2560

3.2) แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2559 – 2568 (The ASEAN Strategic Plan in Consumer Protection 2016 – 2025: ASAPCP) ประเทศสมาชิกอาเซียนมุ่งที่จะพัฒนาเพื่อให้เกิดความเป็นพลวัตภายในประชาคมและทำให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมถึงมุ่งสร้างความเจริญให้กับประชาชนและภาคธุรกิจ สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในเรื่องของความเป็นธรรมและความโปร่งใสในตลาดอาเซียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะกระทำผ่านองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค

แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2559 – 2568 (The ASEAN Strategic Plan in Consumer Protection 2016 – 2025: ASAPCP) มีพื้นฐานมาจากมาตรการที่เป็นยุทธศาสตร์ในพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC blueprint 2025) ทั้งนี้การดำเนินการตามแนวทางของคณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค (ACCP) มีมาตรการดังต่อไปนี้

(1) จัดตั้งกรอบการคุ้มครองผู้บริโภคอาเซียนร่วมกันผ่านการตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคระดับสูง พัฒนาและติดตามการบังคับใช้กฎหมายและการตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคสร้างกลไกเพื่อเยียวยาผู้บริโภค รวมถึงกลไกการแก้ไขข้อพิพาท

(2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของสินค้าและบริการตลอดจนการรักษาสิทธิของผู้บริโภคเอง

(3) สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศด้วยการส่งเสริมการบังคับใช้หลักความปลอดภัยของสินค้า รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคและส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน

(4) ส่งเสริมให้เกิดประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภคในนโยบายของอาเซียนผ่านการประเมินผลกระทบของนโยบายคุ้มครองผู้บริโภค

(5) สนับสนุนมาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของผลิตภัณฑ์และการบริการ อาทิ การเงิน การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) การขนส่งทางอากาศ พลังงาน และ โทรคมนาคม

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบแผนปฏิบัติการฯ กับพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนปี พ.ศ. 2558 (AEC Blueprint 2015) แผนปฏิบัติการฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาของผู้บริโภคในรูปแบบใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างกรอบของสถาบันในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้ของผู้บริโภคและภาคธุรกิจ และสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคระหว่างประเทศ อนึ่ง แผนปฏิบัติการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันให้กับผู้บริโภคภายในอาเซียน โดยผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองและได้รับการปฏิบัติจากผู้ผลิตอย่างเป็นธรรม ตลอดจนช่วยลดช่องว่างของกฎหมายและนโยบายคุ้มครองผู้บริโภคทั่วภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีมาตรการและวิธีการคุ้มครองผู้บริโภคที่แตกต่างกัน แผนปฏิบัติการฯ จึงเป็นกรอบที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และทำให้อาเซียนมีระบบการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากล

3.3) หลักการคุ้มครองผู้บริโภคขั้นสูงของอาเซียน (ASEAN High – Level Principles on Consumer Protection)

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ 1 ภายใต้แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอให้ปรับใช้หลักการคุ้มครองผู้บริโภคในขั้นสูงเพื่อก้าวไปสู่การสร้างกรอบการดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกันหลักการขั้นสูงของอาเซียนมุ่งที่จะสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนพยายามพัฒนาระบบการคุ้มครองผู้บริโภคของแต่ละประเทศ โดยจัดหาวิธีการสำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้เกิดทิศทางของกฎหมายและข้อตกลงร่วมกันผ่านมาตรการต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อปฏิบัติที่ดีที่สุดในระหว่างกัน อาทิ สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในแง่มุมของการคุ้มครองผู้บริโภค หรือในประเด็นช่องว่างของกฎหมายและข้อมูลที่เป็นพื้นฐาน เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นสร้างหลักเกณฑ์สำหรับการทบทวน (peer- reviews) และการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และวิธีปฏิบัติระหว่างกัน (peer learning) โดยจัดว่าเป็นการสร้างความร่วมมือด้านนโยบายในระดับภูมิภาคทั้งนี้หลักการขั้นสูง

ของอาเซียนเป็นเพียงกรอบที่กำหนดทิศทาง การดำเนินการเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้หลักการต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน และประยุกต์ใช้หลักการให้เหมาะสมกับขนาดของตลาดและลักษณะของผู้บริโภคภายในประเทศด้วย

3.4) หลักการขั้นสูงของอาเซียน (ASEAN High – Level Principles)

หลักการที่ 1 การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยระบุให้ประเทศสมาชิกอาเซียนปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคให้มีความทันสมัยและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อผู้บริโภคในปัจจุบันและปัญหาผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

หลักการที่ 2 ผู้บริโภคต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน โดยระบุให้ประเทศสมาชิกอาเซียนควรดำเนินการให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับสินค้าและบริการ รวมไปถึงการสร้างความรู้ให้กับผู้บริโภคแต่ละรายเกี่ยวกับสิทธิภายใต้กฎหมายผู้บริโภคผ่านการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาคมผู้บริโภค

หลักการที่ 3 ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองจากสินค้าและบริการที่อันตรายโดยระบุให้ภาครัฐเข้ากำกับดูแลให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการที่มีความปลอดภัย โดยภาครัฐควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายและนโยบายด้านความปลอดภัยของสินค้าและบริการภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อให้ผู้บริโภคให้ได้รับสินค้าและบริการที่มีความปลอดภัยและมีคุณภาพ

หลักการที่ 4 การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative dispute resolution:ADR) หลักการข้อนี้ระบุให้ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดให้มีศูนย์ร้องเรียนผู้บริโภคและกลไกการระงับข้อพิพาทออนไลน์ รวมถึงจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้ละเมิดกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

หลักการที่ 5 ผู้บริโภคเข้าใจถึงผลกระทบจากการตัดสินใจบริโภคของตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยระบุให้ประเทศสมาชิกส่งเสริมให้ผู้บริโภคเข้าใจผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการผ่านการบูรณาการนโยบายด้านการคุ้มครองผู้บริโภคกับนโยบายสาธารณะในด้านอื่น ๆ

หลักการที่ 6 สนับสนุนให้มีการตั้งตัวแทนผู้บริโภคเพื่อรักษาผลประโยชน์และพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค โดยระบุให้รัฐบาลรับฟังความคิดเห็นของผู้บริโภคมากขึ้น ภาครัฐควรที่สำรวจ

ความคิดเห็นของผู้บริโภคก่อนกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องในด้านอุตสาหกรรมการค้าและประเด็นนโยบายทางสังคม เพื่อให้เกิดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

หลักการที่ 7 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมทั้งในระดับประเทศและภายในภูมิภาค เพื่อให้การรักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการประยุกต์ใช้นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนร่วมกัน

หลักการที่ 8 ผู้บริโภคในระบบอี – คอมเมิร์ซ (e – commerce) จะต้องได้รับความคุ้มครอง โดยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนดำเนินการทบทวนกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและพิจารณาการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรองเพื่อให้ผู้บริโภคในระบบอี – คอมเมิร์ซได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายความปลอดภัยและข้อมูลความเป็นส่วนตัวในระบบอี – คอมเมิร์ซ (e – commerce) และควรสร้างกลไกเพื่อคุ้มครองการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมจากการซื้อสินค้าและใช้บริการ⁷

3.1.2.5 มาตรฐานสารตกค้างขั้นต่ำ

รายการสารต่าง ๆ (Ingredient Listings) ในเครื่องสำอางเป็นไปตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) มาตรา 4 กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องยอมรับรายการสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องสำอางตามบทบัญญัติของสหภาพยุโรป ฉบับที่ 76/768/EEC (Cosmetic Ingredient Listings of the EU Cosmetic Directive 76/768/EEC) และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากนี้มาตรา 4 ได้กำหนดรายการสารและสีที่ห้ามใช้ในเครื่องสำอาง สารและสีที่กำหนดปริมาณและเงื่อนไขในการใช้ในเครื่องสำอาง รวมทั้งกำหนดรายการวัตถุกันเสียและสารกรองรังสียูวีที่สามารถใช้ได้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และปริมาณและเงื่อนไขการใช้สารดังกล่าว

3.1.3 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศ

3.1.3.1 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา

ระบบการปกครองของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบสหพันธรัฐ ดังนั้น ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคโดยใช้มาตรการทางกฎหมายจึงมีทั้งในระดับสหพันธรัฐและระดับมลรัฐหรือการปกครองท้องถิ่น ดังนั้น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคระดับมลรัฐย่อมมีรายละเอียดในเรื่องที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง

⁷ ลัฐกา เนตรทัศน. (2561). *อาเซียนกับความร่วมมือด้านการคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 2.

ผู้บริโภคในมลรัฐนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ แต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ใช้เพื่อผู้บริโภคทุกคนในประเทศนั้นจะมีลักษณะกว้างกว่า กฎหมายซึ่งประกาศบังคับใช้ในระดับสหพันธรัฐที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคนั้นส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่คณะกรรมการว่าด้วยการค้าแห่งสหพันธรัฐหรือ Federal Trade Commission (FTC) มีบทบาทสำคัญในระดับชาติในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจครอบคลุมกว้างขวางมาก เพราะเป็นผู้บังคับใช้และกำกับการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎหมาย FTC section 5 กำหนดว่าการกระทำทางการค้าใดที่ไม่เป็นธรรมและมีผลต่อการประกอบธุรกิจเป็นการต้องห้าม FTC จึงมีอำนาจเสนอกฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกระทำทางการค้าที่เห็นว่าไม่เป็นธรรมได้หน่วยงานภายใต้ Federal Trade Commission (FTC) กฎหมายระดับสหพันธรัฐที่ ที่กำกับดูแลกิจการพาณิชย์ของประเทศเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เช่น The Federal Trade Commission Act และกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ ชื่อ The Consumer Product Safety Act ส่วนในระดับมลรัฐต้องพิจารณากฎหมายที่ใช้ภายในรัฐนั้น ๆ ว่ากำหนดรายละเอียดในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคไว้อย่างใด เช่น อาจมีหน่วยงานของรัฐดูแล รับเรื่องราวร้องทุกข์หรือฟ้องคดีให้อาจเป็นอัยการของมลรัฐ State Attorney General เป็นต้น⁸

สหรัฐอเมริกามีการประกาศให้การรับรองสิทธิของผู้บริโภคที่สำคัญ 4 ประการ คือ สิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างเพียงพอก่อนที่จะซื้อ (Right to be informed) สิทธิที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการโดยอิสระ (Right to choose) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากสินค้า (Right to safety) และสิทธิที่จะเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือไม่มีความปลอดภัย (Right to compensation) หลังจากนั้น สหรัฐอเมริกาได้ตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะ และหลายประเทศได้ตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นใช้บังคับในเวลาต่อมารวมทั้งประเทศไทยด้วย⁹

3.1.3.2 มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ
กฎหมายให้สิทธิในการฟ้องคดี เพื่อผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างเดียวกัน ให้ได้รับผลจากคำพิพากษาในคดีนั้นด้วย อย่างเช่น สหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า Class Action ถ้าผู้บริโภคกลุ่มใดได้รับความเสียหาย อย่างเดียวกัน คนใดคนหนึ่งอาจดำเนินการฟ้องคดีเพื่อผู้บริโภคกลุ่มนั้น

⁸ ซอทิพย์ สุนทรวิภาต. (2557). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค: ศึกษากรณีผลิตภัณฑ์แวนกันแดด*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 19.

⁹ กลุ่มงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค. (2559). *แนวทางการดำเนินงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภคสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ. หน้า 7.

ทั้งหมดได้โดยให้ผู้บริโภค เหล่านั้นได้ประโยชน์จากการฟ้องคดีด้วยกัน ตลอดจนการเปิดเวลาให้ผู้บริโภคร้องเรียนถึงสิ่งที่ตนประสบปัญหาในการบริโภคสินค้าและบริการ ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างอำนาจ ต่อรองให้แก่ผู้บริโภคได้เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการธุรกิจระมัดระวังในการทำธุรกิจให้ เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น

3.1.3.3 มาตรการในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค

สหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการในการกำหนดให้ผู้บริโภคสามารถเข้ารับการเยียวยาจากผู้ประกอบการธุรกิจได้โดยตรงในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ขาดประสิทธิภาพโดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานของรัฐจึงทำให้ผู้บริโภคที่มีความสะดวกในการเข้ารับการเยียวยาความเสียหายและทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ที่ขาดประสิทธิภาพเข้าใช้สิทธิของตน โดยมาตรการในการเยียวยาความเสียหายนี้ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่การซ่อมแซมความบกพร่องของสินค้า (Repair) มาตรการในการซ่อมแซมความบกพร่องของสินค้า ถือเป็นมาตรการแรกในการเยียวยาความเสียหายโดยที่สินค้ามีคุณภาพไม่เป็นไปตามการรับประกันของผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย การเปลี่ยนสินค้า (Replace) การเรียกคืนสินค้า (Recall) การคืนเงินค่าสินค้า (Refund) การเรียกค่าเสียหาย (Damage) การเรียกค่าเสียหายในสหรัฐอเมริกานั้นสามารถแบ่งออกเป็นค่าเสียหายที่เป็น การเยียวยาความเสียหาย (Compensatory Damage) กับค่าเสียหายในเชิงลงโทษหรือค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้น (Punitive Damage)¹⁰

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคสินค้าเครื่องสำอางในประเทศไทย

การควบคุมดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานมีความยากลำบาก นับเป็นความท้าทายใหม่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เป็นหน่วยงานหลักที่กำกับและควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จำหน่ายในท้องตลาด

¹⁰ บุญฤทธิ ปฐุสนธิธรรมา และอนันต์ ช่วยนิค. (2557). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและเยียวยาผู้บริโภค ในผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงาม*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 281.

3.2.1 มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอาง

3.2.1.1 หลักเกณฑ์ในการขอจดทะเบียนประกอบธุรกิจ

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 (มาตรา 14)¹¹ กำหนดว่า ผู้ใดประสงค์จะผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขายหรือรับจ้างผลิตเครื่องสำอางต้องจดทะเบียนรายละเอียดของเครื่องสำอางต่อผู้รับจดทะเบียน และเมื่อผู้รับจดทะเบียนออกใบรับจดทะเบียนให้แล้วจึงจะผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางนั้นได้โดยผู้จดทะเบียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิต นำเข้า หรือการรับจ้างผลิตเครื่องสำอางที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 6 (6) (7) และ (8) ดังนี้

1) ผู้ผลิตเพื่อขาย หรือผู้รับจ้างผลิตเครื่องสำอาง ต้องจัดให้มีเอกสารข้อมูลทั่วไปของสถานที่ผลิต ข้อมูลของเครื่องสำอางสำเร็จรูป วัตถุประสงค์ ข้อมูลประวัติความเป็นมาหรือประวัติองค์กร ข้อมูลการจดทะเบียนเครื่องสำอาง

2) บุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตเครื่องสำอางต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่ดีในการผลิตเครื่องสำอาง ความรู้ทางด้านสุขอนามัยและข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน และต้องมีความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น การจดทะเบียน การจัดทำฉลาก อีกทั้ง บุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องได้รับการฝึกอบรมหรือศึกษาด้วยตนเอง โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3) สถานที่ผลิต ท่าเลที่ตั้งไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ต้องมั่นคงแข็งแรง มีพื้นที่เพียงพอที่จะติดตั้งเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ลักษณะของพื้น ฝาผนังและเพดานของสถานที่ผลิตต้องทำด้วยวัสดุที่คงทน ถาวรและทำความสะอาดได้ง่าย มีป้ายทำด้วยวัสดุถาวรแสดงข้อความ “สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง” แสดงไว้ให้บุคคลภายนอกเห็นได้ชัดเจนจัดให้มีห้องที่เป็นสัดส่วน แยกออกจากกันอย่างน้อยสองห้อง โดยมีการจัดแบ่งเป็นห้องสำหรับผลิต บรรจุเครื่องสำอางและห้องสำหรับเก็บวัตถุดิบ วัสดุบรรจุ เครื่องสำอางรอการบรรจุ เครื่องสำอางสำเร็จรูป แยกห้องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตเครื่องสำอางจากบริเวณพักอาศัยและไม่เป็นทางเดินผ่านไปสู่อื่น มีแสงสว่าง

¹¹ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 14

ผู้ใดประสงค์จะผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิตเครื่องสำอาง ต้องจดทะเบียนรายละเอียดของเครื่องสำอางต่อผู้รับจดทะเบียน และเมื่อผู้รับจดทะเบียนออกใบรับจดทะเบียนให้แล้ว จึงจะผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางนั้นได้ การจดทะเบียนและการออกใบรับจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ผู้จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิต นำเข้า หรือการรับจ้างผลิตเครื่องสำอางที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 6 (5) (6) (7) และ (8)

และมีการระบายอากาศเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน มีการป้องกันสัตว์และแมลงไม่ให้เข้าสู่บริเวณสถานที่ผลิต

4) เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิตทำด้วยวัสดุที่ไม่ทำปฏิกิริยากับเครื่องสำอาง ไม่ดูดซึมและไม่หลุดลอกติดกับเครื่องสำอาง วัสดุที่ใช่ทำความสะอาดหรือสารมาเช็ดต้องไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการผลิต เช่น จากน้ำมันหล่อลื่น น้ำมัน เชื้อเพลิง ผงหรือเศษโลหะ สามารถใช้งานและบำรุงรักษาได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

5) สุขลักษณะและสุขอนามัย

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะเข้าสู่บริเวณควบคุมความสะอาดเช่นห้องผลิต บริเวณชั่งวัสดุดิบ บริเวณบรรจุ ต้องเปลี่ยนหรือสวมทับด้วยชุดปฏิบัติงาน หมวกคลุมผมใช้ที่ปิดปาก และจมูกรองเท้าที่ใช้ในบริเวณควบคุมความสะอาด ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวจะต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอและไม่สวมออกนอกบริเวณควบคุมความสะอาด ทั้งนี้ สำหรับการสวมถุงมือให้พิจารณาตามความจำเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินการผลิตเครื่องสำอาง ต้องไม่สวมเครื่องประดับต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติงาน รักษาความสะอาดมือและเล็บอยู่เสมอ และทำความสะอาดมือทุกครั้งก่อนเข้าสู่ห้องผลิต ไม่กระทำการใดๆ ที่ไม่ถูกสุขลักษณะในห้องผลิต เช่น รับประทานอาหาร สูบบุหรี่เก็บอาหารหรือเครื่องดื่ม บุคลากรต้องมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ โรคผิวหนัง หรือมีบาดแผลตามร่างกาย ต้องได้รับการตรวจสุขภาพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีเอกสารการตรวจสุขภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน

6) สถานที่ผลิตและบรรจุต้องมีวิธีการควบคุมดูแลรักษาความสะอาดอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอกล่าวคือ ต้องจัดให้เป็นระเบียบ สะอาด ไม่มีสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่มีสิ่งสกปรกห้องส้วม ต้องถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับทำความสะอาดหรือฆ่าเชื้อตามความจำเป็นและไม่เปิดโดยตรงสู่ห้องผลิตมีวิธีการจัดการที่ดีในการควบคุมของเสียจากการดำเนินการผลิต รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างต่างๆ ที่ถูกปล่อยออกจากสถานที่ผลิตซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของประชาชนจัดให้มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยที่มีฝาปิดในจำนวนที่เพียงพอและมีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม มีระบบระบายน้ำทิ้งและการกำจัดของเสียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพจัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยตามความเหมาะสม อย่างน้อยต้องมีอุปกรณ์ดับเพลิงและชุดปฐมพยาบาล

7) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์การผลิต ต้องสะอาดและจัดเก็บอย่างเป็นสัดส่วนไว้ในที่ที่สะอาด มีการทำความสะอาดที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน โดยต้องมีวิธีการทำ

ความสะอาดที่เป็นลายลักษณ์อักษรและบุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีบันทึกการทำความสะอาดเป็นลายลักษณ์อักษร

8) การดำเนินการผลิต วัตถุดิบและวัสดุบรรจุต้องอยู่ในสภาพที่ดี ภาชนะบรรจุต้องไม่มีรอยแตก ร้าว ซ้ำ รุค หรือมีรอยสั้วกัดแทะ ต้องมีฉลากแสดงรายละเอียด บ่งชี้ที่ภาชนะบรรจุของ วัตถุดิบและวัสดุบรรจุ มีเอกสารผลการทดสอบคุณภาพหรือผลการตรวจสอบคุณลักษณะ หรือ ใบรับรองผลการตรวจวิเคราะห์

9) วิธีปฏิบัติและกระบวนการผลิต ก่อนและหลังนำวัตถุดิบไปใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมั่นใจว่าวัตถุดิบบรรจุในภาชนะบรรจุที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้ วัตถุดิบต้องไม่หมดอายุ และการบรรจุต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในสูตรแม่บท วัสดุบรรจุเครื่องสำอางแต่ละชนิด ต้องมีป้ายชี้บ่งและตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้ ฉลากที่แสดงไว้ที่ภาชนะบรรจุ หีบห่อและ กล่อง ต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดก่อนนำไปใช้

10) การควบคุมคุณภาพ โดยการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องสำอางรอกการบรรจุ เครื่องสำอางสำเร็จรูปและมีการบันทึกการตรวจสอบคุณภาพเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเก็บตัวอย่าง เครื่องสำอางสำเร็จรูป ในปริมาณที่เพียงพอต่อการทวนสอบคุณภาพ

11) เอกสารการผลิต ต้องจัดให้มีสูตรแม่บท ระบุสูตรส่วนประกอบของเครื่องสำอาง ทุกตำรับที่ผลิตตรงกับที่จดแจ้งรายละเอียดเครื่องสำอางไว้ รวมทั้งต้องระบุขั้นตอนของการผลิตไว้ด้วย โดยต้องบันทึกทุกขั้นตอนของการดำเนินการผลิต ตั้งแต่การซั่งวัตถุดิบ การผสม การบรรจุเครื่องสำอาง รอกการบรรจุ เครื่องสำอางสำเร็จรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับสูตรแม่บท

10) ต้องจัดเก็บวัตถุดิบ วัสดุบรรจุ เครื่องสำอางรอกการบรรจุ เครื่องสำอางสำเร็จรูป เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การผลิตที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นสัดส่วนและเป็นระเบียบ สะดวกในการหยิบใช้ ง่ายต่อการทำความสะอาดพร้อมทั้งติดป้ายบ่งชี้ที่ชัดเจน มีการควบคุมอุณหภูมิความชื้นที่เหมาะสม หากมีวัตถุไวไฟให้มีการจัดเก็บอย่างเหมาะสม

11) ขัอร่องเรียน ต้องมีเอกสารแสดงขั้นตอนการจัดการขัอร่องเรียน โดยมีการจัดเก็บ ขัอร่องเรียนต่างๆ และดำเนินการสืบสวนหาสาเหตุวิธีการแก้ไขและป้องกัน ส่วนผลการดำเนินการแก้ไขขัอร่องเรียน ต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรกรณีพิพบว่าเครื่องสำอางที่ตนผลิตมีอันตราย ต่อผู้บริโภค ผู้ผลิตต้องรายงานอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้เครื่องสำอางนั้นให้สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาทราบ ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้มีมาตรการในการเรียกคืน

เครื่องสำอางตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกเก็บคืน การทำลายและการส่งมอบ เครื่องสำอาง ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

3.2.1.2 การตรวจสอบการประกอบธุรกิจ

ผู้รับจดทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบรับจดทะเบียนเครื่องสำอาง หากปรากฏว่าเครื่องสำอางนั้น เป็นเครื่องสำอางที่รัฐมนตรีประกาศผู้จดทะเบียนไม่ปฏิบัติตาม และเมื่อผู้จดทะเบียนไม่ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด อีกทั้งเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัย และเป็นเครื่องสำอางที่ผู้จดทะเบียนได้เปลี่ยนหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการใช้หรือคุณสมบัติของ เครื่องสำอางเป็นยา อาหาร วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษ วัตถุอันตรายหรือ เครื่องมือแพทย์

3.2.1.3 การควบคุมฉลาก

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 22¹² ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับฉลาก เครื่องสำอางว่าผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย และผู้รับจ้างผลิตเครื่องสำอางต้องจัดให้มีฉลาก ฉลาก

¹² พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 22

ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย และผู้รับจ้างผลิตเครื่องสำอางต้องจัดให้มีฉลาก ฉลากของเครื่องสำอางตาม วรรคหนึ่ง จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ใช้ข้อความที่ตรงต่อความจริง ไม่มีข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ เครื่องสำอาง และไม่ใช่ข้อความที่ขัดต่อศีลธรรม หรือวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

(2) ใช้ข้อความภาษาไทย และมีขนาดที่สามารถอ่านได้ชัดเจน และอาจมีภาษาต่างประเทศ ด้วยก็ได้ สำหรับ เครื่องสำอางที่นำเข้าเพื่อขายให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำฉลากภาษาไทยที่ภาษาะบรรจุ หรือหีบห่อในขณะที่นำเข้าที่ด่าน ตรวจสอบเครื่องสำอาง แต่ต้องจัดทำฉลากเป็นภาษาไทยก่อนขาย

(3) ต้องระบุข้อความดังต่อไปนี้

(ก) ชื่อเครื่องสำอางและชื่อทางการค้า

(ข) ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต กรณีที่ผลิตในประเทศ ชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้า และชื่อผู้ผลิต และประเทศที่ผลิต กรณีที่นำเข้า

(ค) ปริมาณ วิธีใช้ ข้อแนะนำ คำเตือน เดือน ปีที่ผลิตและที่หมดอายุ เลขที่หรืออักษร แสดงครั้งที่ผลิต และ ชื่อของสารทุกชนิดที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิต

(ง) ข้อความอื่นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ของเครื่องสำอาง จะต้องใช้ข้อความที่ตรงต่อความจริง ไม่มีข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอาง และไม่ใช้ข้อความที่ขัดต่อศีลธรรม หรือวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ใช้ข้อความภาษาไทย และมีขนาดที่สามารถอ่านได้ชัดเจน และอาจมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้สำหรับเครื่องสำอางที่นำเข้าเพื่อขายให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำฉลากภาษาไทยที่ภาษาระบุหรือหีบห่อ ในขณะที่ทำเข้าที่ด่านตรวจสอบเครื่องสำอาง แต่ต้องจัดทำฉลากเป็นภาษาไทยก่อนขาย และต้องระบุข้อความดังต่อไปนี้

(ก) ชื่อเครื่องสำอางและชื่อทางการค้า

(ข) ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต กรณีที่ผลิตในประเทศ ชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้า และชื่อผู้ผลิตและประเทศที่ผลิต กรณีที่นำเข้า

(ค) ปริมาณ วิธีใช้ข้อแนะนำ คำเตือน เดือน ปีที่ผลิตและที่หมดอายุ เลขที่หรืออักษรแสดงครั้งที่ผลิต และชื่อของสารทุกชนิดที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิต

(ง) ข้อความอื่นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ฉลากใดไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขรายละเอียดมาตรา 22 เลขวิธีการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้จัดแจ้งเครื่องสำอางเลิกใช้ฉลากดังกล่าวหรือดำเนินการแก้ไขฉลากนั้นให้ถูกต้องผู้จัดแจ้งผู้ใดสงสัยว่าฉลากของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามมาตรา 22 ผู้จัดแจ้งผู้นั้นอาจขอให้คณะกรรมการให้ความเห็นเกี่ยวกับฉลากที่ประสงค์จะใช้นั้นได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการจะต้องให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ขอทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว

3.2.1.4 การควบคุมการโฆษณาและการนำเสนอขายเครื่องสำอาง

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอาง ต้องไม่ใช่ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือลักษณะของเครื่องสำอาง เดิมพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 37 ให้นำบทบัญญัติ

การกำหนดรายละเอียดตามวรรคสอง (2) และ (3) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการโฆษณามาใช้บังคับแก่การโฆษณาเครื่องสำอางโดยอนุโลม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ไม่สามารถนำโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับได้ 3 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 จึงต้องมีหมวดการโฆษณาและกำหนดโทษเพื่อความชัดเจนแน่นอนอน การโฆษณาเครื่องสำอางไม่ต้องขออนุญาตก่อนการโฆษณา แต่ทั้งนี้เนื้อหาและวิธีการโฆษณาเครื่องสำอางต้องไม่ขัดต่อข้อห้ามตามกฎหมาย ดังนี้

1) เนื้อหาการโฆษณา การโฆษณาเครื่องสำอางต้องไม่ใช่ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณหรือลักษณะของเครื่องสำอาง โดยข้อความดังต่อไปนี้ถือว่าเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง อย่างไรก็ตามข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณา

(2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอางไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม

(3) ข้อความที่แสดงสรรพคุณที่เป็นการรักษาโรค หรือที่มีใช้จุดมุ่งหมายเป็นเครื่องสำอาง

(4) ข้อความที่ทำให้เข้าใจว่ามีสรรพคุณบำรุงงาม

(5) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมหรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

(6) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

(7) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) วิธีการโฆษณา การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน หรืออันอาจก่อให้เกิดความ

เคื่อดร้อนราคาญแก่ผู้บริโภค อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 ไม่ได้ห้ามการโฆษณาขายเครื่องสำอางด้วยวิธีแถมพกหรือจับสลากรางวัล

3) เครื่องสำอางแสดงข้อความที่ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ว่ารักษาโรคได้การระบุข้อความบนฉลากหรือบรรจุภัณฑ์เครื่องสำอางว่าสามารถป้องกันบำบัด บรรเทา หรือรักษาโรคได้ถือได้ว่าฉลากเครื่องสำอางมีข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอางฝ่าฝืนพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 22 วรรคสอง (1) ห้ามขายเครื่องสำอางดังกล่าวตามมาตรา 32(3) นอกจากนี้ก็เข้าข่ายโฆษณาเครื่องสำอางที่ใช้ข้อความแสดงสรรพคุณที่เป็นการรักษาโรคฝ่าฝืนพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 41 วรรคสอง (3) ส่วนจะเพิกถอนใบรับจดแจ้งเครื่องสำอางกรณีและผู้จดแจ้งได้เปลี่ยนหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการใช้หรือคุณสมบัติประโยชน์ของเครื่องสำอางเป็นยา ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 37(3) หรือไม่นั้นต้องติดตามในอนาคตต่อไปผู้จดแจ้งหรือผู้ทำการโฆษณาสามารถขอความเห็นเกี่ยวกับโฆษณาเครื่องสำอางได้โดยคณะกรรมการจะต้องให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 60 วันนับแต่วันที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการเครื่องสำอางให้ความเห็นชอบแล้วการใดที่ได้กระทำไปตามความเห็นของคณะกรรมการหรือที่ให้ถือว่าคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว มิให้ถือว่ากระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 46 กรณีที่พบปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอางเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา¹³

3.2.1.5 การเรียกคืนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากตลาด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการเครื่องสำอางมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกเก็บคืนการทำลาย และการส่งมอบเครื่องสำอางตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 6¹⁴ (16) กรณีที่ปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (กรณีไม่ได้จดทะเบียนรายละเอียดของ

¹³ พรุพหุรจนธำรงค. (2559). *กฎหมายใหม่เกี่ยวกับเครื่องสำอาง ตอนที่2*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.wongkarnpat.com>. [2562, 25 มิถุนายน].

¹⁴ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 6

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยและอนามัยของบุคคล ให้รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนด ในเรื่องดังต่อไปนี้

(16) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกเก็บคืน การทำลาย และการส่งมอบ เครื่องสำอาง

เครื่องสำอาง) มาตรา 26 (กรณีผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางไม่ตรงตามที่ได้จดทะเบียน) มาตรา 27 (กรณีเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้เครื่องสำอางปลอม เครื่องสำอางผิดมาตรฐาน เครื่องสำอางที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศห้ามเครื่องสำอางที่ถูกสั่งเพิกถอนใบรับแจ้ง) หรือ มาตรา 32 (เครื่องสำอางที่ไม่ได้จดทะเบียนเครื่องสำอางที่มีปัญหาเกี่ยวกับฉลาก เครื่องสำอางที่หมดอายุการใช้) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจสั่งให้ผู้จดทะเบียน ผู้ขายหรือผู้ครอบครองเครื่องสำอางดังกล่าว เรียกเก็บคืนและทำลายเครื่องสำอางนั้นหรือส่งมอบเครื่องสำอางนั้นให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดหรือในกรณีที่มีความจำเป็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดเก็บได้โดยให้ผู้จดทะเบียน ผู้ขายหรือผู้ครอบครองเครื่องสำอางเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 48

3.2.2 มาตรฐานในคุ้มครองผู้บริโภคในสินค้าเครื่องสำอาง

3.2.2.1 หลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 กำหนดนิยาม “เครื่องสำอาง” ให้มีความชัดเจน ตลอดจนกำหนดนิยามศัพท์หลายประการ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเครื่องสำอางเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับภาชนะบรรจุ หลักเกณฑ์ วิธีการผลิต วิธีการนำเข้า หรือวิธีการเก็บรักษา วิธีการรายงานอาการที่ไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอางซึ่งผู้ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางต้องจัดให้มีไว้เพื่อการตรวจสอบ การกำหนดอายุของใบรับจดทะเบียนเครื่องสำอาง และขอยกเว้นสำหรับเครื่องสำอางที่ไม่ต้องจดทะเบียน การห้ามขายเครื่องสำอางที่หมดอายุการใช้ตามที่ได้แสดงไว้ในฉลาก การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา เครื่องสำอางโดยมีหมวดการโฆษณาไว้โดยเฉพาะจากเดิมที่ต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาบังคับใช้โดยอนุโลมกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องทำการจดทะเบียนกับทางที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก่อนที่จะเริ่มประกอบการเนื่องจากหากมีการร้องเรียนเกิดขึ้น เมื่อผู้บริโภคไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นการสินค้าที่ได้รับไม่ได้มาตรฐาน มีสารต้องห้ามปนเปื้อนในเครื่องสำอาง และสินค้าชำรุดเสียหาย จะได้มีการตรวจสอบและติดตามผู้ประกอบการได้หากผู้ประกอบการมีการฝ่าฝืน ไม่ไปขอจดทะเบียนมาตรา 62 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การควบคุมการผลิตการนำเข้าเครื่องสำอางตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558 บัญญัติการนำเข้าตามมาตรา 25 เมื่อมีประกาศตามมาตรา 6 (9) การนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอาง ต้องผ่านการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ด่านตรวจสอบเครื่องสำอางมาตรา 26 ผู้จัดแจ้งต้องผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางให้ตรงตามที่ได้จัดแจ้งไว้

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย รับจ้างผลิตหรือขายเครื่องสำอางดังต่อไปนี้

- (1) เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้
- (2) เครื่องสำอางปลอม
- (3) เครื่องสำอางผิดมาตรฐาน
- (4) เครื่องสำอางที่รัฐมนตรีประกาศห้ามตามมาตรา 6 (1)
- (5) เครื่องสำอางที่ถูกสั่งเพิกถอนใบรับจัดแจ้งตามมาตรา 36 หรือมาตรา 37

มาตรา 28 เครื่องสำอางที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้

- (1) เครื่องสำอางที่ผลิตหรือใช้ภาษากระบรจุไม่ถูกสุขลักษณะอันอาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้
- (2) เครื่องสำอางที่มีสารอันสลายตัวได้รวมอยู่ด้วยและอาจทำให้เกิดเป็นพิษอันเป็นอันตรายต่อผู้ใช้
- (3) เครื่องสำอางที่มีสิ่งนี้อาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้เจือปนอยู่ด้วย
- (4) เครื่องสำอางที่มีวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางตามมาตรา 6

(2)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการผลิต การนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร การจำหน่ายเครื่องสำอางให้มีคุณภาพมาตรฐานและปลอดภัยต่อการใช้ซึ่งขอขายการทำงานจะประกอบด้วย การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ก่อนออกสู่ตลาด (Pre-marketing Control) และการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาด (Post-marketing Control) ตลอดจนการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพและการพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคของประชาชน

3.2.2.2 ความรับผิดของผู้ประกอบการ

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดของผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้

ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการก็ตาม

เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิด ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใดแต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดข้อยกเว้นกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้ด้วย หากพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- (2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- (3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว

ผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิตไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่า ความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบของผู้ว่าจ้างให้ผลิต ทั้งผู้ผลิตไม่ได้คาดเห็นและไม่สมควรจะได้คาดเห็นถึงความไม่ปลอดภัย

ผู้ผลิตส่วนประกอบของสินค้าไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบหรือการประกอบหรือการกำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าของผู้ผลิตสินค้านั้น

ข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าก่อเกิดความเสียหายและประกาศหรือคำแจ้งความของผู้ประกอบการเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดความรับผิดไม่ได้¹⁵

¹⁵ มนัญญา กุ้แก้ว. (2562). *พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.parliament.go.th>. [2562, 25 มิถุนายน].

3.2.2.3 การเยียวยาและการกำหนดค่าเสียหาย

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ซึ่งความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product liability) หมายถึง ความรับผิดทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไป โดยกฎหมายฉบับนี้ให้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (strict liability) มาปรับใช้กับกรณีการพิสูจน์ความรับผิด อันจะมีผลให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพียงแต่แสดงให้เห็นเพียงว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการใช้สินค้าดังกล่าวเท่านั้น เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาแก้ไขด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมมากที่สุด และที่สำคัญคือเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคได้ใช้สินค้าที่มีความปลอดภัยได้มาตรฐาน อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค โดยภาพรวมและในขณะเดียวกันก็จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของสินค้าตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้ดีขึ้น อันจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจการค้าของประเทศต่อไปอีกด้วย

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเกี่ยวกับการเยียวยาและการกำหนดค่าเสียหายความรับผิดของผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้

ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคม และมูลนิธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นบุคคลผู้มีสิทธิฟ้องคดีเมื่อได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด ภาระการพิสูจน์เป็นของผู้ประกอบธุรกิจที่จะเป็นผู้รับภาระในการพิสูจน์ ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทน เพียงต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้ หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใดการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยศาล

ค่าสินไหมทดแทนเมื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ค่าเสียหายต่อความเสียหายต่อจิตใจ (อันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย) และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามปี ภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

หากผู้ประกอบการได้ผลิต นาเข้าหรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย/หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง/หรือเมื่อรู้ว่าสินค้าไม่ปลอดภัย ภายหลังจากการผลิต นาเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้วไม่ดำเนินการใด ๆ ตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายผู้ประกอบการอาจจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับการที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดความไม่ปลอดภัยของสินค้า การดำเนินการของผู้ประกอบการเมื่อทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ การที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางของสหภาพยุโรป อาเซียน และประเทศไทย

3.3.1 มาตรฐานสินค้าเครื่องสำอาง

กฎระเบียบ มาตรฐาน และ ความปลอดภัยที่ประเทศต่างๆ ได้กำหนดไว้เพื่อปกป้อง สุขภาพคน สัตว์หรือสิ่งแวดล้อมในประเทศ ของคนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะที่เป็นผู้กำกับดูแลความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จำหน่ายในประเทศไทย ตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ สุขภาพได้กำหนดกฎหมายและกฎหมายลำดับรองโดยนำกฎหมายของต่างประเทศมาปรับให้สอดคล้องกับกฎหมายของไทย

3.3.1.1 ขั้นตอนการผลิตเครื่องสำอาง

ประเทศไทยกำหนดกฎหมายควบคุมการผลิตเพื่อขาย การนำเข้าเพื่อขายและการห้ามขาย เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้และเครื่องสำอางปลอม เพื่อให้ความปลอดภัยกับคุ้มครองอนามัย และสุขภาพของประชาชนผู้ใช้เครื่องสำอาง อาเซียนกฎหมายที่กำกับดูแลเครื่องสำอางให้เป็นหนึ่งเดียวกันของอาเซียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าที่มีไช่ภาษีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการกำกับดูแลให้เครื่องสำอางที่วางตลาดในอาเซียนมีความปลอดภัยและมีคุณภาพและกฎหมายที่มีรายละเอียดระบุให้มีความปลอดภัยโดยรัฐสมาชิกนอกจากนี้กฎระเบียบ

ดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายที่ง่ายของวิธีการและคำศัพท์เฉพาะ สามารถช่วยลดภาระการบริหารและความเข้าใจผิด รวมทั้งครอบคลุมกฎระเบียบในชุมชนเพื่อให้บรรลุตลาดภายในสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคว่าสินค้าเครื่องสำอางมีความปลอดภัย นอกจากนี้ยังเพิ่มความแข็งแกร่งองค์ประกอบบางอย่างของกรอบการกำกับดูแลเครื่องสำอาง เช่น การควบคุมเครื่องสำอางในตลาด เพื่อให้มั่นใจว่าการป้องกันสุขภาพของมนุษย์อยู่ในระดับสูงทั้ง สหภาพยุโรป อาเซียนและประเทศไทยต่างใช้กฎหมายและระเบียบเป็นกฎหมายและกำหนดแนวทางการผลิตเครื่องสำอางให้เป็นไปตามระเบียบที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐเป็นผู้กำหนด

3.3.1.2 การขึ้นทะเบียนเครื่องสำอาง

ในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา 6 (8)¹⁶ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 คือ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย หรือผู้รับจ้างผลิตจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางไว้เพื่อการตรวจสอบ พ.ศ. 2560 ซึ่งกฎหมายฯ ดังกล่าว ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2560 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ผลิตเพื่อขายผู้นำเข้าเพื่อขายหรือผู้รับจ้าง โดยต้องปฏิบัติตามคู่มือในการจัดแจ้ง¹⁷ และปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมให้สอดคล้องกับแบบการแจ้ง ตามที่คณะกรรมการเครื่องสำอางอาเซียน (ASEAN Cosmetic Committee) กำหนดตามที่ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยแผนการปรับกฎระเบียบเครื่องสำอางให้สอดคล้องกันแห่งอาเซียน (Agreement on the ASEAN Harmonized Cosmetic Regulatory Scheme) ที่จะปรับกฎระเบียบด้านเครื่องสำอางให้สอดคล้องกันในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการแจ้งรายละเอียดพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน และตรวจสอบรายละเอียดการแจ้งและเอกสารและหลักฐานหากเห็นว่าถูกต้องครบถ้วน ให้ออกใบรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้เพื่อเป็นหลักฐานภายในสามวันทำ

¹⁶ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 6

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยและอนามัยของบุคคลให้รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนด ในเรื่องดังต่อไปนี้

(8) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย หรือผู้รับจ้างผลิต จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางไว้เพื่อการตรวจสอบ

¹⁷ คู่มือแนวทางการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอาง กลุ่มกำกับดูแลเครื่องสำอางหลังออกสู่ตลาดสำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตรายสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

การนับแต่วันแจ้งผลิต และข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสำอางที่ผู้ประกอบการเครื่องสำอางต้องจัดเก็บไว้เพื่อการตรวจสอบ

สหภาพยุโรปภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการยุโรปได้ออกกฎหมาย EU Cosmetics Regulations ซึ่งทุกประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจะต้องปฏิบัติตามภายใต้มาตรฐานเดียวกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่วางจำหน่ายในสหภาพยุโรปนั้นมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคของสหภาพยุโรป โดยกำหนดแนวทางการจัดทำข้อมูลทางด้านวิชาการ รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Information File: PIF) ภายหลังจากวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์รอบสุดท้าย และพร้อมให้หน่วยงานที่กำกับดูแลตรวจสอบได้แต่ละผลิตภัณฑ์ทุกผลิตภัณฑ์ต้องมีผู้รับผิดชอบ (Responsible Person) เพื่อรับผิดชอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ว่าจะต้องได้มาตรฐานตามที่กฎระเบียบ และต้องให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กับหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ หาก BVL ตรวจพบสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ผู้รับผิดชอบ จะต้องสามารถให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่าผู้ผลิตสินค้าคือใครและมีสินค้านี้จำหน่ายอยู่ที่ใดบ้าง ทั้งนี้ภายใต้กฎระเบียบใหม่นี้นอกจากจะบังคับให้ทุกผลิตภัณฑ์ต้องมีผู้รับผิดชอบแล้ว Distributors ของสินค้าจะต้องทราบข้อมูลว่าสินค้าที่ได้กระจายส่งไปนั้น มีการส่งต่อไปจำหน่ายในห้างร้านแห่งใดบ้างเช่นกัน กฎระเบียบนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถจำกัดสินค้าออกจากตลาดได้อย่างรวดเร็ว หากตรวจพบสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

หากมีการนำเข้าเครื่องสำอางจากนอกประเทศสหภาพยุโรปเพื่อใช้บริการหรือจัดจำหน่าย “ผู้แทนจำหน่าย หรือ ผู้นำเข้า” ที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศสมาชิกจะต้องเป็น “ผู้รับผิดชอบ” ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางนั้น โดยตรงตามกฎหมายฉบับใหม่นี้ ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค รวมถึงจะต้องเป็นผู้ดำเนินการนำสินค้าไปขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้ถูกต้อง โดยผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตจะต้องส่งมอบเอกสารข้อมูลทางด้านวิชาการและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ (PIF) ให้แก่ “ผู้แทนจำหน่าย หรือ ผู้นำเข้า”¹⁸ จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยและสหภาพยุโรปมีมาตรฐานในการกำกับดูแลเครื่องสำอาง โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิต หรือนำเข้าเครื่องสำอางในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ผลิตเพื่อขาย หรือผู้รับจ้างผลิตเครื่องสำอางต้องจัดให้มีการแจ้งรายละเอียดเครื่องสำอางก่อนที่จะผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอาง

¹⁸ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน. (2558). *กฎระเบียบการนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://globthailand.com>. [2562, 25 มิถุนายน].

3.3.1.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดฉลากเครื่องสำอาง

ประเทศไทยในการติดฉลากเครื่องสำอางโดยประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การจดแจ้งเครื่องสำอางที่ผลิตหรือนำเข้าเฉพาะเพื่อการส่งออกเท่านั้น โดยมีคุณภาพ มาตรฐาน ฉลาก หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่ผู้สั่งซื้อกำหนด พ.ศ. 2561 เครื่องสำอางที่จะออกจำหน่ายต้องมีการติดฉลากสำหรับสหภาพยุโรปกำหนดข้อกำหนดการแสดงผลฉลากโดยข้อความบนฉลาก บรรจุภัณฑ์ หรือหีบห่อต้องระบุข้อมูลของผลิตภัณฑ์ด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน ง่ายต่อการอ่านภาษาที่ใช้บนฉลากควรเข้าใจง่ายและเหมาะสมบนผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องระบุข้อมูลดังนี้ชื่อและที่อยู่ของผู้รับผิดชอบสินค้าในอียู ประเทศต้นกำเนิดของสินค้าที่นำเข้ามาครบถ้วน/ปริมาณสุทธิระยะเวลาและวันหมดอายุสินค้า¹⁹

3.3.1.4 การจำหน่ายและการนำเข้าเครื่องสำอาง

ประเทศไทยมีการจำหน่ายและนำเข้าเครื่องสำอาง โดยกำหนดตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558²⁰ และตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการผลิต หรือนำเข้าเครื่องสำอาง พ.ศ. 2561²¹ ผู้ประกอบการที่จะจำหน่ายหรือนำเข้าต้องปฏิบัติตามประกาศนี้จึงสามารถจำหน่ายและนำเข้าเครื่องสำอางในประเทศไทยได้ สำหรับการจำหน่ายและนำเข้าในสหภาพยุโรปนั้น กฎระเบียบพื้นฐานผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางใน EU การห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ หรือมีส่วนประกอบที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ และห้ามการทดลองผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางหรือส่วนประกอบเครื่องสำอางด้วยสัตว์

3.3.1.5 มาตรการทางกฎหมายของรัฐในการควบคุมกำกับดูแลธุรกิจเครื่องสำอาง

ประเทศไทยได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม กำกับ ดูแลเครื่องสำอางให้ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งมีการจัดทำมาตรฐาน หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแลคุณภาพ มาตรฐานกับความปลอดภัยของเครื่องสำอาง และส่งเสริมสนับสนุนการผลิต นำเข้า และขายเครื่องสำอางให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานพร้อมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแลเฝ้าระวังเครื่องสำอาง สถานประกอบการด้านเครื่องสำอางและการโฆษณาเครื่องสำอางให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการ และพัฒนาข้อมูลเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านเครื่องสำอางและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่

¹⁹ กฎระเบียบการนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

²⁰ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558.

²¹ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิต หรือนำเข้าเครื่องสำอาง พ.ศ. 2561

เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนเนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกในกลุ่มมาตรฐานเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive)

สหภาพยุโรป (European Union) มีลักษณะดำเนินการในรูปแบบเหนือรัฐ (Supranational Method) โดยประเทศสมาชิกยินยอมถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้สถาบันของสหภาพยุโรปส่งผลให้สถาบันของสหภาพยุโรปมีอำนาจในการตัดสินใจแทนประเทศสมาชิกในขอบเขตอำนาจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินการของสหภาพยุโรป (Treaty on the function of the European Union) และสนธิสัญญาว่าด้วยสหภาพยุโรป (Treaty on European Union) รวมถึงมีการออกกฎหมายลำดับรองที่สำคัญอันมีผลผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม ได้แก่ “ข้อบังคับ” (Regulation) “ข้อกำหนด” (Directive) และ “คำตัดสิน” (Decision) โดยมีคณะกรรมการสหภาพยุโรป (European Commission) กำกับดูแลให้แต่ละประเทศสมาชิกปฏิบัติตามหน้าที่ตามสนธิสัญญาและกฎหมายอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการยุโรป ได้ออกกฎหมาย EU Cosmetics Regulations ซึ่งทุกประเทศสมาชิกก็จะต้องปฏิบัติตามภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยจากการใช้ผลิตภัณฑ์กรรมวิธีการผลิตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตเครื่องสำอาง (Good Manufacturing Practice: GMP) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บเอกสาร การควบคุมการผลิตการควบคุมการจัดเก็บ การขนส่งผลิตภัณฑ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินค้า การควบคุมสารจำเพาะกำหนดการแสดงผลตก เป็นต้น

ทั้งนี้ นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านสำอางของสหภาพยุโรปและประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของประชากรและผู้บริโภค รวมถึงสถานะสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน ทั้งในเรื่องกรรมวิธีการผลิตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี การควบคุมการจัดเก็บ การขนส่งผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินค้า การควบคุมสารจำเพาะ และการโฆษณา เป็นต้น แต่จะเห็นได้ว่า ข้อบังคับของสหภาพยุโรปมีข้อกำหนดห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ หรือมีส่วนประกอบที่ผ่านการทดลองด้วยสัตว์ และห้ามการทดลองผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางหรือส่วนประกอบเครื่องสำอางด้วยสัตว์ มีสัญลักษณ์นาฬิกาทรายที่ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานน้อยกว่า 30 เดือน และจะต้องระบุเดือนปี หรือวันเดือนปีที่หมดอายุ หรือระบุด้วยข้อความ Mindestens haltbar bis และตามด้วยวันเดือนปีที่หมดอายุ สัญลักษณ์กระปุกเปิดฝาจะใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานมากกว่า 30 เดือน และจะต้องกำหนดวันหมดอายุหลังจากการเปิดใช้งานครั้งแรก รวมถึงการแจ้งให้ทราบถึงผลข้างเคียงจากการใช้ผลิตภัณฑ์

ต่อคณะกรรมการยุโรป และมาตรการแก้ไข ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้

3.3.2 การคุ้มครองผู้บริโภค

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มความสวยงามเท่านั้น ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงโครงสร้างร่างกาย การหลงเชื่อโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณเกินจริงโดยก่อให้เกิดอันตราย โดยที่ต้องกฎหมายได้รับอนุญาตสถานที่ผลิต (GMP) /นำเข้า และได้รับการจัดแจ้งผลิตภัณฑ์ โดยข้อกำหนดของกฎหมายบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน ทำผิดกฎหมายเครื่องสำอาง การจำหน่ายเครื่องสำอางที่ไม่มีฉลากภาษาไทย หรือฉลากไม่ถูกต้อง หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารห้ามใช้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค อนาคตคนไทยมีแนวโน้มที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยหรือมีความเสี่ยงด้านสุขภาพมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์สุขภาพใหม่ๆ เข้าสู่ประเทศไทยอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้ผลิตภัณฑ์สุขภาพมีคุณสมบัติที่หลากหลายและมีความซับซ้อน ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบการคุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพมีขีดความสามารถที่จำกัดในการควบคุมคุณภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น²² เช่นเดียวกับในสหภาพยุโรป และอาเซียนต่างก็มีการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกันแต่กำหนดขึ้นมาเป็นหน่วยงานในการดูแลและกำหนดเป็นกฎระเบียบเพื่อให้ปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

3.3.2.1 หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค

ประเทศไทยการคุ้มครองผู้บริโภคและการกำกับดูแลด้านเครื่องสำอางในประเทศไทย มีสำนักเครื่องสำอาง และ วัตถุอันตรายที่เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นหน่วยงานหลักการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียน (ASEAN Cosmetic Directive) ซึ่งกำหนดให้เครื่องสำอางทุกชนิดเป็นเครื่องสำอางที่ต้องควบคุมและต้องมีการแจ้งเครื่องสำอางทุกชนิดก่อนผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายในปัจจุบันการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของประเทศไทยได้รับการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น ส่วนสหภาพยุโรปนั้นมีหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคในแต่ละผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างชัดเจน มีการออกแบบโครงสร้างองค์กรให้มีความเชื่อมโยงกันในหน่วยงานมีการกำหนดบทบาทหน้าที่เพื่อลดความทับซ้อนในการทำงานและก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละแผนก ซึ่งในการทำงานนี้จะ

²² รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการพัฒนาข้อเสนอเกี่ยวกับระบบโครงสร้างการคุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของประเทศไทยในอนาคต พ.ศ. 2559. มุลินธิเพื่อการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. หน้า 12.

เกี่ยวข้องกับการประเมินความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และสารที่ขึ้นทะเบียนและต้องการขึ้นทะเบียนตามกฎหมายในสหภาพยุโรป

3.3.2.2 สิทธิที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครอง

ประเทศไทยกำหนดสิทธิผู้บริโภคไว้ คือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิกษณ์แก่ผู้บริโภค รวมถึงตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม และสิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภคและปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม อีกทั้งสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัยมีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สินในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ ประกอบกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค²³ สำหรับสหภาพยุโรปมีกฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยเรื่องการติดฉลากสินค้าอาหารโดยคณะกรรมการยุโรปได้ออกกฎหมายดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเดิมที่เกี่ยวข้องกับการติดฉลากสินค้าอาหาร และเพิ่มข้อบังคับใหม่ๆ หัวใจของกฎหมายดังกล่าวไม่มีอะไรซับซ้อนไปกว่าการดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคในสหภาพยุโรป โดยเน้นเรื่องความโปร่งใส การให้ข้อมูลและรายละเอียดที่ครบถ้วนถูกต้อง เช่น คุณค่าทางโภชนาการ เครื่องปรุงแต่งหรือส่วนประกอบที่ถูกนำมาใช้ โดยเฉพาะที่อาจก่อให้เกิดอาการภูมิแพ้ ประเทศและแหล่งผลิต วันที่หมดอายุหรือวันสุดท้ายที่ควรบริโภค เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของสหภาพยุโรปในเรื่องมาตรฐาน สุขภาพ ความปลอดภัย รวมไปถึงการรักษาสิทธิของผู้บริโภคในการรับรู้ข้อมูลจากการอ่านฉลาก เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบในการเลือกซื้อและบริโภคสินค้าอาหารที่มีวางขายในตลาดสหภาพยุโรป²⁴ สำหรับอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคในการใช้สอย

²³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

²⁴ กฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยเรื่องการติดฉลากสินค้าอาหาร

สินค้า โดยกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้บริโภคให้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งในปัจจุบันแม้ว่าอาเซียนจะยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าบังคับใช้ภายใน ประชาคมเช่นเดียวกับสหภาพยุโรป แต่ก็มี การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า²⁵

3.3.2.3 องค์การด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว และมีคณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้เป็นผู้แทนประเทศไทย ในการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาหาแนวทางร่วมกันในการดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และคุ้มครองประชาชน ของอาเซียนให้ได้รับความเป็นธรรมจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบสังคม และเศรษฐกิจของประเทศไทย และอาเซียน โดยรวม²⁶ การจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคอาเซียน (ASEAN Committee Consumer Protection : ACCP) ซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการประสานความร่วมมือในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของอาเซียนทั้งในด้านของการแจ้งเตือน และแลกเปลี่ยนข้อมูลสินค้าไม่ปลอดภัย และการเยียวยาความเสียหาย เป็นต้น สำหรับประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีการจัดตั้ง องค์กรของรัฐขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยตรง เพราะกฎหมายอื่นๆ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคทางอ้อม ผู้บริโภคไม่สามารถใช้สิทธิในการฟ้องร้องผู้ประกอบการทางอาญาต่อศาลได้ ส่วนการดำเนินการทางแพ่งก็เป็นภาระและเสียค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินคดีด้วยตนเองได้ คือ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Board) มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจมิให้ผู้ประกอบการที่เป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภค และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภครวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ให้ผู้บริโภคได้ใช้สิทธิร้องเรียน เพื่อขอให้ได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย เมื่อถูกผู้ประกอบการละเมิดสิทธิ องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

²⁵ จิรัชญา แก้วจงประสิทธิ์. (2558). *แนวทางในการมีกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าในอาเซียน : ศึกษาเปรียบเทียบสหภาพยุโรป*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการค้าระหว่างประเทศ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 35.

²⁶ สารรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี.

ส่วนสหภาพยุโรปมีคณะกรรมการยุโรปเป็นองค์กรฝ่ายบริหารของสหภาพยุโรป รับผิดชอบการออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป รวมไปถึงดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสหภาพยุโรปให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยมีการบังคับใช้กฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้า เพื่อรับประกันความปลอดภัยของสินค้าที่วางจำหน่ายในท้องตลาด

3.3.3 การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหาย

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคโดยตรงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอื่น ๆ ได้แก่ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสินค้าอันตราย และการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ²⁷ ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีอำนาจฟ้องคดีผู้บริโภคนั้น ได้แก่บุคคลดังนี้ ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการหรือผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบแม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทน รวมถึงผู้ใช้สินค้าจากการแจกหรือใช้สินค้าจากการให้ของผู้ซื้อสินค้า หรือผู้ได้รับการบริการที่เสียค่าตอบแทนให้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากสินค้าจำเป็นต้องมีการใช้สิทธิทางศาลสามารถฟ้องคดีได้สองทางคือ

1) การฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามกฎหมายลักษณะสัญญา ตามหลักกฎหมายซื้อขายซึ่งกำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า และหากมีการรับประกันคุณภาพสินค้าผู้ขายมีความรับผิดชอบในการคืนราคาหรือชดเชยให้ผู้ซื้อ หรือผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาได้ ซึ่งผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะเลือกฟ้องผู้ขายหรือผู้ผลิตได้ ทั้งในแง่ผิดสัญญาและในทางละเมิด

2) การฟ้องร้องให้รับผิดชอบในทางละเมิด มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งซึ่งกำหนดให้การกระทำอันเป็นการละเมิดและความรับผิดชอบในทางละเมิดไว้ โดยศาลเยอรมัน ได้วางหลักว่า “บุคคลใดที่กระทำการให้เกิดสถานการณ์อันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการตามที่จำเป็นเพื่อป้องกันบุคคลอื่นจากอันตรายเช่นนั้น และจะต้องรับผิดชอบหากงดเว้นไม่กระทำการป้องกันดังกล่าว” ซึ่งเป็นการวางหลักเกี่ยวกับหน้าที่ระมัดระวังความเสียหายที่เกิดขึ้นในผลิตภัณฑ์ การกำหนดค่าเสียหาย

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (2562). *การดำเนินคดีแทนผู้บริโภค*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.ocpb.go.th/ewt_news.php?nid=21. [2562, 25 มิถุนายน].

ที่โจทก์สามารถเรียกให้ชดใช้ได้ การรับรองสิทธิเรียกค่าเสียหายในการรักษาพยาบาล ค่าสูญเสียความสามารถการทำงานแต่ไม่มีบทบัญญัติที่ให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่มีต่อจิตใจ หรือความเจ็บปวดได้

กฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายของประเทศไทยและสหพันธรัฐเยอรมนี มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยโดยให้ผู้ขายหรือผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายส่วนความแตกต่างกฎหมายของสหพันธรัฐเยอรมนีไม่มีบทบัญญัติที่ให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่มีต่อจิตใจหรือความเจ็บปวดได้ แต่ประเทศไทยบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องสินค้าที่ไม่ปลอดภัยสำหรับในส่วนของค่าเสียหาย กฎหมายฉบับนี้เปิดช่องให้เรียกค่าเสียหายเพิ่มเติมเป็นพิเศษนอกจากที่เรียกเรื่องค่าเสียหายตามกฎหมายแพ่งได้ โดยให้อำนาจศาลเป็นผู้กำหนดค่าเสียหายพิเศษให้ได้ ซึ่งค่าเสียหายพิเศษเหล่านี้ ได้แก่

(1) ค่าเสียหายทางด้านจิตใจ ในที่นี้หมายถึง หากตัวผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้น มีสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายทางด้านจิตใจ เพื่อทดแทนความเสียหายในความรู้สึกอันเป็นที่รักนั้นได้

(2) ค่าเสียหายที่มีลักษณะเป็นการลงโทษ (Punitive Damages) ซึ่งในต่างประเทศหลายประเทศได้นำหลักการลงโทษนี้มาใช้ กล่าวคือ นอกจากกฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้กำหนดค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงตามที่เห็นสมควรแล้ว ยังให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการกำหนดให้ผู้ประกอบการนั้นจ่ายค่าสินไหมทดแทน เพื่อเป็นการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงดังกล่าว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น โดยคำนึงถึง พฤติการณ์ต่างๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ การที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดความไม่ปลอดภัยของสินค้า ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ เป็นต้น

3.3.3.1 มาตรการทางแพ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดหลักเกณฑ์ในความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น มาตรา 420²⁸ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้

²⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

บุคคลต้องรับผิดชอบทางละเมิดต่อเมื่อได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย และเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำต้องได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด กฎหมายถือว่าผู้กระทำละเมิดและต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด สำหรับการรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้สถานใดเพียงใดนั้น มาตรา 438²⁹ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด โดยค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สิน รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นด้วย สำหรับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกรณีที่เกิดความเสียหายทางจิตใจนั้น โดยที่มาตรา 446 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้ผู้ต้องเสียหายสามารถเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินได้แต่ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และหญิงที่ถูกทำผิดอาญาเป็นทาสีลธรรมแก่ตนเท่านั้น ซึ่งในประเด็นทำนองเดียวกันนี้ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว

มาตรา 472³⁰ กำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้าอันเป็นทรัพย์สินที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้าอันเป็นทรัพย์สินที่ซื้อขาย เพราะเมื่อผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 461³¹) เพื่อผู้ซื้อจะได้นำทรัพย์สินไป

ผู้ใจจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้กระทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

²⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438

ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหาย ต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหาย อันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย

³⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472

ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่าง หนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติก็ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

ความที่กล่าวมาใน มาตรานี้ ย่อมใช้ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือ ไม่รู้ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่

³¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 461

ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

ใช้ประโยชน์ตามความต้องการของผู้ซื้อ ผู้ขายจึงต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายในสภาพที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องแก่ผู้ซื้อด้วยเพราะความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ซื้อไปอาจทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถใช้สอยทรัพย์สินที่ซื้อมาได้สมกับที่ได้แสดงเจตนาเข้าทำสัญญา

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยพ.ศ. 2551 ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพิ่มเติมไปจากกฎหมายทั่วไป โดยมาตรา 4³² แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดบทนิยาม คำว่า “ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และในส่วนของกรณียกเว้นผู้เสียหายนั้น มาตรา 11 (1)³³ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกายสุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามีภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ จึงเห็นได้ว่า การเรียกค่าเสียหายทางจิตใจดังกล่าวสามารถเรียกได้เฉพาะกรณีและผู้เสียหายได้รับความเสียหายทางจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายสุขภาพ หรืออนามัยเท่านั้น สำหรับกรณีอื่นไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้

กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องสำอางของสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นกฎหมายสาธารณสุข (เครื่องสำอาง) โดยมีสำนักงานความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพแห่งชาติ มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายและให้การสนับสนุนภาระหน้าที่ของสำนักงานความปลอดภัยทางสาธารณสุขเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส กำหนดความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก

³² พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยพ.ศ. 2551 มาตรา 4

“ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

³³ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยพ.ศ. 2551 มาตรา 11

นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือ ผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางซึ่งต้องทำให้ต้องเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลหรือน่าจะก่อให้เกิดความไร้ความสามารถความทุพพลภาพอาหารรุนแรงอันเสี่ยงต่อการเสียชีวิต การเสียชีวิต หรือความผิดปกติหรือสภาพผิดปกติแต่กำเนิด ผู้ผลิตหรือผู้แทนของผู้ผลิต หรือบุคคลทั้งหลายที่ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางถูกผลิตขึ้นในนามของตน หรือผู้รับผิดชอบการวางตลาดต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว

มาตรการทางแพ่งของประเทศไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศสเหมือนกัน โดยทั้งสองประเทศมีองค์การของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และมีกฎหมายที่กำหนดความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย

3.3.3.2 มาตรการทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้บุคคลจะต้องได้รับโทษทางอาญา³⁴ ต่อเมื่อการกระทำอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่า “ไม่มีความผิดโดยปราศจากกฎหมาย” และกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นต้องกำหนดโทษไว้ด้วย เป็นไปตามหลักที่ว่า “ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” การลงโทษต้องเป็นโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น กฎหมายกำหนดโทษปรับศาลจะลงโทษจำคุกไม่ได้ แม้ศาลจะลงโทษปรับศาลก็ลงโทษปรับเกินอัตราขึ้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้

โทษทางอาญา คือ สภาพบังคับของกฎหมายอาญาเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายกำหนดประเภทของโทษไว้ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ประหารชีวิต คือ การนำตัวไปยิงด้วยปืนให้ตาย
- 2) จำคุก คือ การนำตัวไปขังในเรือนจำตามที่กำหนดเวลาที่ศาลพิพากษา
- 3) กักขัง คือ การนำตัวไปกักขังหรือควบคุมไว้ ณ ที่อื่นที่มีขังเรือนจำ เช่น สถานีตำรวจ เป็นต้น
- 4) ปรับ คือ การลงโทษด้วยการปรับ โดยให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินให้แก่รัฐ

³⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

5) ทรัพย์สิน คือ การริบเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของรัฐ เช่น ปิ่นเดือน ไม้เดือน เหล้าเดือน เป็นต้น

มาตรการทางอาญาที่ใช้เป็นมาตรการในการลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเครื่องสำอาง ดังนี้

ความผิดเกี่ยวกับเครื่องสำอางได้มีการกำหนดโทษกรณีผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย รับจ้างผลิต หรือขายเครื่องสำอาง เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ ใช้เนื่องจากผลิตหรือใช้ภาชนะบรรจุไม่ถูกสุขลักษณะอันอาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือมีสารอันสลายตัวได้รวมอยู่ด้วยและอาจทำให้เกิดเป็นพิษอันเป็นอันตรายต่อผู้ใช้กรณีผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³⁵ กรณีผู้ใดขายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีการผลิตเครื่องสำอางที่มีสิ่งทีอาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้เจือปนอยู่ด้วยเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปีหรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³⁶ พรรคหนึ่ง กรณีผู้ใดขายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ การผลิตเครื่องสำอางนำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิตเครื่องสำอาง ที่มีวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้ใดขายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 300,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ³⁷

³⁵ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 72

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (1) หรือ (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา ๒๘ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

³⁶ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 73

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกิน สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

³⁷ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 74

กฎหมายสาธารณสุข (เครื่องสำอาง) ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส กำหนดโทษทางอาญา โดยการกระทำต่อไปนี้ มีโทษจำคุก 2 ปี และปรับ 30,000 ยูโร ดังนี้

(1) เปิดหรือดำเนินกิจการสถานประกอบการผลิต การบรรจุผลิตภัณฑ์ การนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เว้นแต่ผลิตภัณฑ์ที่ระบุไว้ในมาตรา L. 5131-3 หรือขยายกิจกรรมของสถานประกอบการใดไปสู่การดำเนินการเช่นว่า โดยมีได้แจ้งต่อสำนักงานความปลอดภัยด้านยาและด้านผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพให้ทราบก่อน หรือ โดยมีได้แจ้งถึงการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบที่ปรากฏในการแจ้ง

(2) บริหารสถานประกอบการตามที่ระบุในข้อ 1 ข้างต้น โดยมีได้แต่งตั้งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้รับชอบ

(3) สำหรับผู้รับผิดชอบการวางตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในระดับประเทศ มิได้ส่งผ่านข้อมูลไปยังศูนย์ด้านพิษ

(4) วางตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางหรือกระทำการทดลองผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสำเร็จ หรือส่วนประกอบหรือส่วนผสมของส่วนประกอบในสัตว์โดยมิทราบถึงข้อห้ามที่กำหนดไว้

มาตรการทางอาญาในการลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเครื่องสำอางที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายของประเทศไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการกำหนดโทษทางอาญาโดยกำหนดให้ระวางโทษปรับ จำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งความหนักเบาของโทษเป็นไปตามลักษณะการกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีมาตรการลงโทษทางอาญาเหมือนกัน

3.3.3.3 มาตรการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองต่าง ๆ ว่าจะต้องเตรียมการและดำเนินการอย่างไร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ หลักเกณฑ์บางอย่างก็มีการบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติต่าง ๆ และหลักเกณฑ์บางอย่างก็ถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปโดย

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต เครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ ตามมาตรา 28 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 (1) ขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 28 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ที่คำสั่งทางปกครองคือ “การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งกำหนดสิทธิหน้าที่อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชนในลักษณะต่าง ๆ³⁸

การออกคำสั่งทางปกครองจะทำได้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในบางกรณีคำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นวาจาหรือรูปแบบอื่นก็ได้ (มาตรา 34³⁹) ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักการของแบบคำสั่งทางปกครองแต่ละประเภทไว้ ดังนี้

ก) คำสั่งทางปกครองที่ทำโดยวาจา กรณีที่มีการทำคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาอาจเกิดในกรณีเร่งด่วนหรือโดยสภาพของคำสั่งไม่อาจทำเป็นลายลักษณ์อักษร

ข) คำสั่งทางปกครองที่เป็นหนังสือ คำสั่งทางปกครองที่เป็นหนังสือ อย่างน้อยต้องระบุวัน เดือน ปี ที่ออกคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งลายมือชื่อผู้เป็นเจ้าหน้าที่ (มาตรา 36)⁴⁰

ค) คำสั่งโดยวิธีอื่น ๆ เป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น เช่น สัญญาหรือป้ายประกาศต่าง ๆ⁴¹

การใช้มาตรการทางปกครองในการกำกับดูแลเครื่องสำอางเป็นการใช้อำนาจของอำนาจฝ่ายปกครองในการดำเนินการกำกับดูแลเครื่องสำอางเพื่อป้องกันมิให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายจากเครื่องสำอาง และได้ใช้เครื่องสำอางที่ได้คุณภาพมาตรฐานและมีความปลอดภัย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอางของไทย ดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้ สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งองค์กรของผู้บริโภคตามวรรคสองมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ

³⁸ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. (2540). *กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*. กรุงเทพฯ: จีระการพิมพ์. หน้า 15.

³⁹ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 34

คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

⁴⁰ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 36

คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุ วัน เดือนและปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้น

⁴¹ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2553). *กฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 22.

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งอำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ⁴²

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีหลักการในการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะกฎหมายกลางโดยสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคที่ได้รับความคุ้มครอง

3) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับเครื่องสำอาง โดยได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้ 2 มาตรการ ดังนี้

(1) มาตรการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด เป็นมาตรการทางกฎหมายในลักษณะป้องกันโดยให้อำนาจฝ่ายปกครองในการกำหนดคุณภาพมาตรฐาน เช่น การประกาศกำหนดสารหรือวัตถุที่ห้ามใช้เครื่องสำอาง รวมถึง การประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับฉลาก การโฆษณาการขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ การรับแจ้งเครื่องสำอางควบคุม ซึ่งมีลักษณะเป็น” กฏ” มีผลบังคับเป็นการทั่วไปและให้อำนาจฝ่ายปกครองเป็นผู้พิจารณาออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ หรือออกใบรับแจ้งเครื่องสำอางควบคุม ซึ่งมีลักษณะเป็น”คำสั่งทางปกครอง” มีผลบังคับเป็นการเฉพาะราย

(2) มาตรการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจฝ่ายปกครองในการตรวจสอบติดตามผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีการจำหน่ายในตลาดให้มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการเก็บตัวอย่างเครื่องสำอางยึดหรืออายัดเครื่องสำอางที่สงสัยว่าผิดกฎหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการเครื่องสำอางรวมถึงมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกเก็บคืน การทำลายและการส่งมอบเครื่องสำอางตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 6 (16) ซึ่งมีลักษณะในการปฏิบัติการของฝ่ายปกครองเพื่อควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 47⁴³ วรรคหนึ่ง

⁴² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 46

สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองบุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคองค์กรของผู้บริโภคตามวรรคสองมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งอำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

⁴³ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 47

(3) ประกอบมาตรา 47 วรรคสาม กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีหมายค้นกรณีสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซักถามจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการชักย้ายชุกชอน ทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นตามรวมถึง การใช้มาตรการลงโทษทางปกครองด้วยการประกาศผลการตรวจสอบและวิเคราะห์เครื่องสำอางให้ประชาชนทราบ หรือการเพิกถอนทะเบียน เป็นต้น⁴⁴

รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค อีกทั้งนอกเหนือจาก บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคแล้ว ยังมีกฎหมายระดับ

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่นำเข้า สถานที่เก็บ หรือสถานที่ขายเครื่องสำอาง ในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกเครื่องสำอาง ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(2) นำเครื่องสำอางหรือวัตถุที่สงสัยว่าเป็นเครื่องสำอางซึ่งไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในปริมาณพอสมควร ไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์

(3) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ เพื่อ ตรวจ ค้น ชีด อาศัยเครื่องสำอาง เครื่องมือเครื่องใช้ ภาชนะบรรจุ หีบห่อ ฉลาก เอกสาร หรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องสำอางดังกล่าวซึ่งสงสัยว่าจะใช้ในการกระทำความผิด หรือน่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(4) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า หากเน้นซักถามจะเอา หมายค้นมาได้จะมีการชักย้าย ชุกชอน ทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด ให้ทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาว่าด้วยการค้น

⁴⁴ วินัย สุขศรี. (2551). *ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางปกครองตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 5.

พระราชบัญญัติที่กำหนดวิธีพิจารณาคดีขึ้นพิเศษสำหรับคดีผู้บริโภคร⁴⁵ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน ตลอดจนวิธีการดำเนินคดีผู้บริโภคร รวมทั้งการคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับคดีที่ผิดแผกแตกต่างไปจากการดำเนินคดีอื่น ๆ และประเทศไทยควรแก้ไข EU Directive ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาเปรียบเทียบของสหภาพยุโรป อีกทั้งกฎการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU)” หรือที่เรียกกันว่า GDPR (General Data Protection Regulation) จะมีผลบังคับใช้แม้จะเป็นกฎที่ออกโดยสหภาพยุโรป แต่มีความสำคัญกับผู้ประกอบการไทย เพราะเป็นกฎที่ใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมือง EU ที่อาศัยอยู่ในสหภาพยุโรปและประเทศต่างๆ ในโลก⁴⁶

มาตรการทางปกครองของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีลักษณะในการปฏิบัติการของฝ่ายปกครองเพื่อควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยกฎหมายสาธารณสุข (เครื่องสำอาง) กำหนดให้มีการยึดสิ่งที่ใช้หรือได้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการทำความผิด หรือการยึดผลิตภัณฑ์จากการขายสิ่งนั้นตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การปิดสถานประกอบการของวิสาหกิจที่ใช้ในการก่อให้เกิดข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหา เป็นการถาวรหรือเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี การห้ามผลิต บรรจุภัณฑ์ นำเข้าวางตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นระยะเวลาสูงสุด 5 ปี ในกรณีเป็นนิติบุคคลให้มีการปิดสถานประกอบการของวิสาหกิจนั้นที่ได้ใช้ในการก่อให้เกิดข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาเป็นการถาวรหรือเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี เป็นต้น

ระบบกฎหมายสาธารณสุขฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกลางที่ให้อำนาจบังคับการโดยตรงกับฝ่ายปกครอง แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะมีอำนาจบังคับการโดยตรงด้วยการเข้าดำเนินการแทนผู้อยู่ในบังคับคำสั่งทางปกครองได้เองเฉพาะในกรณีที่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยซึ่งมีกฎหมายกลางที่ให้อำนาจทั่วไปแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่จะบังคับโดยตรงโดยทันที

3.3.4 การเยียวยาความเสียหาย

ประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล ป้องกัน และระงับยับยั้งไม่ให้ผู้ประกอบการกระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคที่ได้รับความ

⁴⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. 2551

⁴⁶ ประชาชาติธุรกิจ. (2558). รู้จัก “GDPR” กฎใหม่ EU ที่ผู้ประกอบการไทยต้องรู้เพื่อเตรียมตัวทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ประชาชาติ. หน้า 7.

เสียหายในการซื้อหรือใช้สินค้าและบริการ ในกรณีที่ผู้ประกอบการ กระทบการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค เป็นเหตุให้ได้รับความเสียหาย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) จึงต้องเข้ามามีบทบาทในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ใช้หลักให้ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้ โดยสะดวกยิ่งขึ้น จัดกระบวนการค้นหาความจริงให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมปรับปรุงระบบวิธีการพิจารณาคดีให้รวดเร็ว และเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค เสริมสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและป้องปรามผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่สุจริตซึ่งสหภาพยุโรปและอาเซียนก็ใช้หลักเดียวกันแต่กฎหมายการเยียวยาแก่ผู้บริโภคจะเยียวยาให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายมากกว่าของประเทศไทย

3.3.4.1 ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ประกอบการ

ประเทศไทยประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม⁴⁷ และความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น สหภาพยุโรปใช้กฎหมาย EC-Directive Concerning Liability for Defective Products 1985 ได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตต้องมีการระบุค่าเตือนลงบนฉลากเพื่อไม่ให้ผู้บริโภคได้รับความเสี่ยงจากการบริโภคผลิตภัณฑ์และได้รับความปลอดภัยมากที่สุดรวมถึงเพื่อแจ้งให้ทราบถึงผลข้างเคียงที่อาจเกิดจากผลิตภัณฑ์และหากผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตมิได้กระทำตามกฎหมายในการระบุค่าเตือนแล้ว ผลิตภัณฑ์นั้นย่อมเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและ ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแก่ผู้บริโภคด้วย⁴⁸

หลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการกำหนดค่าเสียหายในคดีละเมิดของประเทศไทยและสหภาพยุโรปโดยทั่วไปมิได้แยกบังคับตามลักษณะของการก่อเหตุละเมิด แต่อยู่บน

⁴⁷ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5

ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม

⁴⁸ ศิโรจน์ ผลพันธิน และณัฐธรมณ์ จุฑาททร. (2557). “ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต.” *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 10(2). หน้า 281.

พื้นฐานของหลักการเยียวยาความเสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยพิจารณาเฉพาะผลเสียหายของผู้เสียหายเป็นสำคัญ การกำหนดค่าเสียหายจะถูกกำหนดให้ชดใช้ค่าเสียหายตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏและเท่าที่พิสูจน์ได้ซึ่งในบางกรณีเป็นเรื่องยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ความผิดได้อย่างแน่นอนชัดเจน เช่น ในคดีที่ความเสียหายเกิดจากสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดจากความบกพร่องของสินค้า หรือคดีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ยากไร้และไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะฟ้องร้องผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจทางการเงินมากกว่าได้ การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามหลักการดังกล่าวบางครั้งจึงไม่สามารถยับยั้งการกระทำละเมิดของผู้กระทำละเมิดได้รวมทั้งไม่ทำให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและกลับมากระทำละเมิดซ้ำอีกซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวของประเทศไทยและสหภาพยุโรปมีความคล้ายคลึงกัน

3.3.4.2 การกำหนดค่าเสียหาย

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการระเมิดกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ต้องเสียหายจากการละเมิดได้รับการเยียวยาหรือทดแทนด้วยค่าเสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนที่จะมีการละเมิด หรือในกรณีที่ไม่สามารถกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ก็ต้องได้รับการชดเชยด้วยวิธีการอื่นที่เพียงพอต่อความเสียหาย ค่าเสียหาย แบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง แบ่งตามความมุ่งหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ .

1) ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damage) คือ ค่าเสียหายที่เกิดกับผู้เสียหายจริง ซึ่งผู้กระทำละเมิดจะต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายเป็นการเยียวยา ความเสียหายนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เสียหายกลับกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนมีการละเมิดให้ได้มากที่สุด ค่าเสียหายประเภทนี้มีทั้งค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้และค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินไม่ได้

2) ค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damage) คือ ค่าเสียหายซึ่งเกิดขึ้นเพิ่มเติมจากความเสียหายและนอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องปรามการกระทำละเมิดที่มีพฤติการณ์รุนแรง

กรณีที่สอง แบ่งตามลักษณะและความเสียหาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) ค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ (Compensatory Damages or Pecuniary Damages) เป็นค่าเสียหายในทางทรัพย์สินหรือวัตถุซึ่งเกิดจากการทำให้สิทธิที่สามารถแลกเปลี่ยนหมุนเวียนโอนขายเป็นเงินได้หรือมีมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือทรัพย์สินทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างที่อาจมีราคาและถือเอาได้ต้องเสียหายเสื่อมสลายไปหรือด้อยค่าลง และทรัพย์สินหรือสิทธิเหล่านั้นมีฐานที่มาจากที่สามารถ

คิดกลับไปเป็นเงินได้หรือสามารถเปรียบเทียบหรือพิสูจน์หรือคิดเป็นตัวเงินเพื่อชดใช้หรือทดแทนให้ผู้เสียหายคืนสู่ฐานะเดิมได้

(2) ค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินไม่ได้ (Aggravated Damages or Non-Pecuniary Damages) เป็นค่าเสียหายต่อสิทธินอกกองทรัพย์สิน ซึ่งเกิดจากการทำให้สิทธิที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนหมุนเวียนโอนขายเป็นเงินได้หรือไม่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจได้รับความเสียหายโดยสิทธิเหล่านี้ไม่มีฐานที่มาที่สามารถคิดกลับไปเป็นเงินได้หรือไม่สามารถเปรียบเทียบหรือพิสูจน์หรือคิดเป็นตัวเงินเพื่อชดใช้หรือทดแทนให้ผู้เสียหายคืนสู่ฐานะเดิมได้เลย ส่วนหนึ่งเป็นความเสียหายทางจิตใจหรือทางสังคม สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ได้กำหนดการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้อย่างชัดเจน โดยในการฟ้องเรียกค่าเสียหายได้มีการแยกคดีการฟ้องร้องให้รับผิดชอบทางสัญญากับการฟ้องร้องให้รับผิดชอบทางละเมิดออกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ หากผู้เสียหายเป็นคู่สัญญากับผู้ผลิตสินค้าอยู่แล้ว การฟ้องร้องให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะต้องฟ้องโดยอาศัยฐานความรับผิดชอบทางสัญญาเท่านั้นจะฟ้องเป็นคดีละเมิดไม่ได้ แต่กรณีที่ผู้เสียหายไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ผลิตสินค้า ก็จะต้องฟ้องให้รับผิดชอบในทางละเมิด

การกำหนดค่าเสียหายในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กรณีที่ผู้เสียหายไม่ใช่คู่สัญญาตามสัญญาซื้อขายกับผู้ผลิต ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าเสียหายในทางละเมิดโดยใช้ประมวลกฎหมายแพ่งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่มีชื่อว่า The German Civil Code: Title 27 Tort ได้โดยอาศัย Section 823 (ต้นแบบของ มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย) ซึ่งเป็นเรื่องความรับผิดที่อยู่บนฐานแห่งความผิด (Fault-based Liability) โดยศาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้วางหลักว่า บุคคลใดที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดอันตรายเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดีผู้นั้นจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ซึ่งศาลเยอรมนีได้นำบทบัญญัติดังกล่าวไปใช้กับคดีการฟ้องให้กับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยศาลวางหลักว่า หากผู้ผลิตเป็นบุคคลที่ไม่ระมัดระวังทำให้เกิดสถานการณ์ที่ทำให้สินค้าอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น ผู้ผลิตก็มีหน้าที่ที่จะต้องจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันบุคคลอื่นจากอันตรายเช่นว่านั้น และจะต้องรับผิดชอบหากงดเว้นไม่ทำการป้องกันดังกล่าว

กฎหมายและแนวคำวินิจฉัยของต่างประเทศได้ยอมรับให้สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อค่าเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินจากผู้ประกอบการได้โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือการกระทำของจำเลย

ประกอบกับความเสียหายที่โจทก์ได้รับ และสามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าความเสียหายดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจขึ้นสำหรับประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติเรื่องค่าสินไหมทดแทนทางจิตใจไว้ซึ่งส่งผลให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและไม่สามารถเยียวยาผู้เสียหายได้ตรงตามความเสียหายที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ดี แนวความคิดของกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนทางจิตใจนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการยอมรับความเสียหายทางจิตใจมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการตราพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งมาตรา 11 (1) แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามีภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจได้เช่นเดียวกับในต่างประเทศ

3.3.4.3 การฟ้องคดีและอายุความเพื่อการเยียวยาความเสียหาย

ในประเทศไทยกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสม อยู่ในร่างกายของผู้บริโภคหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้บริโภคหรือผู้อำนาจฟ้องคดีแทน ผู้บริโภคต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้เสียหายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย และรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

การฟ้องคดีและอายุความเพื่อการเยียวยาความเสียหายของสหภาพยุโรปตาม Product Liability Directive (85/374/EEC) สหภาพยุโรป กำหนดให้ ประเทศสมาชิกออกกฎหมายกำหนดอายุความในการฟ้องร้องคดีให้เป็นไปตาม Article 10* คือ กำหนดอายุความ 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้หรือควรรู้ถึงความเสียหายที่ตนได้รับรู้ถึงความบกพร่องของสินค้า และรู้ตัวผู้ผลิตที่จะต้องรับผิดชอบ หรือ

ภายในระยะเวลา 10 ปีนับแต่วันที่ผู้ผลิตได้ขายสินค้าหรือนำสินค้าออกสู่วงจรทางการตลาด⁴⁹ จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกับสหภาพยุโรปมีการกำหนดในเรื่องการฟ้องคดีและอายุความเพื่อการเยียวยาความเสียหายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเหมือนกัน

ปัญหากฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางมีพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 และกระทรวงสาธารณสุขมีประกาศที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 มาตรา 6 ในการออกประกาศเกี่ยวกับ ชื่อ ประเภท ชนิด หรือคุณลักษณะของเครื่องสำอางที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือขาย ชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ชื่อ ปริมาณและเงื่อนไขของวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ชื่อ สารสำคัญ ประเภท ชนิด หรือคุณลักษณะของเครื่องสำอางที่ทำให้เกิด สรรพคุณของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือรับจ้างผลิต ลักษณะสถานที่ผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การผลิต ภาชนะบรรจุ เครื่องสำอาง และสถานที่นำเข้าเครื่องสำอาง โดยกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ซึ่งประเทศไทยต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติเครื่องสำอางแห่งอาเซียนนั้นมีที่มาจากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมกับประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ใน พ.ศ. 2541 เพื่อดำเนินการปรับกฎระเบียบเครื่องสำอางอาเซียนให้สอดคล้องกัน (ASEAN Harmonization of Cosmetic Regulation) และได้ร่วมลงนามในความตกลงว่าด้วยการปรับกฎระเบียบด้านเครื่องสำอางให้สอดคล้องกันของอาเซียน (Agreement on ASEAN Harmonized Cosmetic Regulatory Scheme) และมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางในต่างประเทศที่สำคัญ คือ สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับสุขภาพของประชาชนในสหภาพมากโดยได้ออกกฎระเบียบควบคุมเข้ม สินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งสินค้าอาหาร และสินค้าที่ใช้กับร่างกายอย่างสินค้า Cosmetics โดยมี EU Cosmetics Regulations ซึ่งทุกประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามภายใต้มาตรฐานเดียวกัน จึงต้องศึกษากฎหมายดังกล่าว ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในสินค้าเครื่องสำอางของประเทศไทย

⁴⁹ จิตารีย์ ทัศนาวินันต์. (2556). *ความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินตามกฎหมายความรับผิดอันเกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 98.